२०२१-२२

अगस्त्य

साहसे श्री: प्रतिवसति।

अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले

ता.अकोले, जि.अहमदनगर

NAAC Accridited Grade 'A'

ISO 9001 : 2015

प्रकाशक : डॉ.भास्कर शेळके
संपादक : डॉ.संपत सोनवणे

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSIRY BEST COLLEGE AWARD FIRST PRIZE WINNER 2007

साहसे श्री: प्रतिवसति|

अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय,अकोले

ता.अकोले, जि.अहमदनगर

संपादक मंडळ

नियतकालिक

२०२१-२२

साहसे श्रीः प्रतिवसति!

अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय,अकोले

ता.अकोले, जि.अहमदनगर

नियतकालिक
२०२१-२२

प्रकाशक
डॉ.भास्कर शेळके

संपादक
डॉ.संपत सोनवणे

प्रकाशक :
प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके
अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते
विज्ञान महाविद्यालय, अकोले

संपादक :
प्रा.डॉ.संपत सोनवणे

संपादक सदस्य : वरिष्ठ महाविद्यालय
प्रा.सोपान साळवे
प्रा.डॉ.सुनील घनकुटे
प्रा.गोरख इदे
प्रा.धनराज हाडुळे
प्रा.प्रदीप बच्छाव
प्रा.सौ.वर्षा काकड

संपादक सदस्य : कनिष्ठ महाविद्यालय
प्रा.बाळासाहेब शेटे
प्रा.सुधीर राक्षे
प्रा.चांगदेव डोंगरे
प्रा.रोहिणी डावरे

प्रबंधक :
श्री.सिताराम बगाड

ले आऊट ॲण्ड ग्राफीक्स :
श्री.हेमंत कुसळकर

वेबसाईट डेव्हलपींग :
प्रा.प्रदीप बच्छाव

मुद्रण :
अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान
महाविद्यालय, अकोले
ता.अकोले, जि.अहमदनगर (४२२६०१)

वार्षिक नियतकालिक
दि प्रेस ॲण्ड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स,
नियम ८ फॉर्म ४ प्रमाणे आवश्यक माहिती
प्रकाशन स्थळ : अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,
अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते
विज्ञान महाविद्यालय, अकोले
ता.अकोले, जि.अहमदनगर

प्रकाशन काळ : वार्षिक
प्रकाशक : प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके

पत्ता : अगस्ति कला, वाणिज्य व
दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले
ता.अकोले, जि.अहमदनगर
संपादकाचे नाव : प्रा.डॉ.संपत सोनवणे
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
मालकी : अगस्ति कला, वाणिज्य व
दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले
ता.अकोले, जि.अहमदनगर

मी प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके जाहीर करतो की,
वर दिलेली माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.
प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके
(प्रकाशक)

सदर अंकात प्रसिध्द करण्यात आलेल्या
साहित्यातील मतांशी संपादक मंडळ
व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही.

अंतरंग

१.प्राचार्यांचे मनोगत
२.संपादकीय
३.कला विभाग
४.हिंदी विभाग
५.इंग्रजी विभाग
६.अहवाल
७.कर्मचारी वृंद

प्राचार्यांचे मनोगत

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो,

या वर्षीचा 'अगस्त्य' चा अंक हाती देताना माझ्या मनात संमिश्र भावना आहेत. गेल्या वर्षी जागतिक महामारी 'कोरोना' या विषाणूने थैमान घालून आपल्या पंखात असेल तेवढे बळ एकवटून आपण पुन्हा झेप घेण्याचा प्रयत्न सर्व जण करत आहोत.

महाविद्यालय म्हणजे एक मोठे कुटुंब असते. आपल्या या कुटुंबात या शैक्षणिक वर्षात सुमारे साडेपाच हजारच्याही पुढे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. या सर्वांचे चार भिंतीतील शिक्षण एवढाच मर्यादीत हेतु मनाशी धरुन आपल्या महाविद्यालयाने कधी शिक्षण क्षेत्रात पाऊल टाकले नाही. या प्रत्येक विद्यार्थ्याचा चार भिंती बाहेर सर्वांगिण विकास या दृष्टीने हे महाविद्यालय, संस्था प्रारंभीपासूनच वाटचाल करीत आहे. आज संस्थेने महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना पारंपरिक शिक्षणाबरोबर व्यावसायिक शिक्षणाची सर्व दारे विद्यार्थ्यांसाठी खुली करुन दिली आहेत. यातून आज असंख्य विद्यार्थी आपल्या जीवनाची वाटचाल योग्य प्रकारे चालताहेत. हे मला अभिमानाने सांगावेसे वाटते. सामाजिक बांधिलकी, शैक्षणिक गुणवत्ता नवोन्मेषाचा ध्यास यांची कास आपल्या महाविद्यालयाने कधी सोडली नाही.

या अंकात कोरोनाच्या महामारीनंतर शिक्षण व्यवस्थेत होणाऱ्या बदलांचा परामर्श घेण्याचा प्रयत्न केला आहे. त्यात मोबाईलचे वाढते क्षितीज, नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, ऑनलाईन शिक्षण फायदे - तोटे या सारख्या लेखांतून ते सर्व स्पष्ट होते. हे सर्व लेखन अंकात आहेच. त्याचबरोबर विविध विभाग, विविध उपक्रम, गुणवंत विद्यार्थी, काही विशेष दिन या विषयाची माहिती तसेच छायाचित्रे यांची नेहमीप्रमाणे रेलचेल अंकाच्या अंतरंगात आपल्याला पहायला मिळेल.

मी सर्व संचालक मंडळाचे हार्दिक अभिनंदन करतो!

प्राचार्य
डॉ.भास्कर शेळके

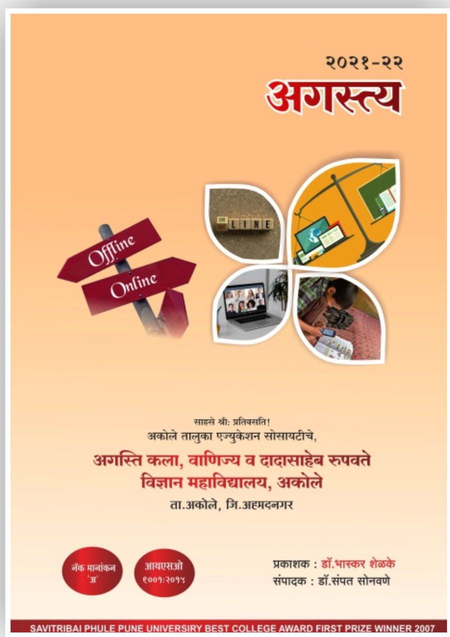

संपादकीय

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो,

आपल्या महाविद्यालयाचा या वर्षीचा 'अगस्त्य' २०२१-२२ चा अंक आपल्या हाती देताना संपादक मंडळास अतिशय आनंद होत आहे.

प्रस्तुत अंकात नवीन शैक्षणिक धोरण, कोरोना महामारीनंतर विद्यार्थ्यांमध्येच नाहीतर संपूर्ण जगात होणारे मोबाईल, लॅपटॉपच्या माध्यमातून ऑनलाईन शिक्षण, नोकरी, परीक्षा यांचा परामर्श मांडला असून आज मोबाईल नाही अशी व्यक्ती नाही. हेच सांगावेसेवाटते, त्यामुळे होणारे चांगले - बरे वाईट परिणाम आपणास स्पष्ट दिसतात. या अंकात महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक, कला, क्रीडा व सामाजिक बांधिलकी इत्यादी अनेक क्षेत्रातील चढता आलेख मांडण्यात आलेला आहे. या अंकासाठी अनेक शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी साहित्य पाठवले त्याबद्दल त्यांचे मनापासून आभार!

या अंकाची सुबक मांडणी, मुखपृष्ट सजावट श्री.हेमंत कुसळकर यांनी करुन अंक वेळेत पूर्ण करुन दिला त्याबद्दल त्यांचे मन:पूर्वक आभार.

प्रस्तुत अंकाच्या निर्मितीसाठी संस्थेचे मान्यवर, पदाधिकारी व कार्यकारिणी सदस्य, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके, सर्व प्राध्यापक वृंद, प्रशासकीय कर्मचारी व विद्यार्थी या सर्वांचे सहकार्य लाभले. त्याबद्दल सर्वांचे मन:पूर्वक आभार!

संपादक
डॉ.संपत सोनवणे

मा.विश्वस्त मंडळ

मा.श्री.मधुकररावजी पिचड साहेब
कार्यकारी विश्वस्त

कायम विश्वस्त

मा.श्री.सिताराम पा.गायकर

कायम विश्वस्त

मा.श्री.वैभवराव पिचड

स्वीकृत विश्वस्त

मा.डॉ.बाळकृष्ण बंगाळ

मा.श्री.दशरथराव सावंत

मा.श्री.मिनानाथ पांडे

विद्यमान कार्यकारिणी

मा.श्री.जे.डी.आंबरे पाटील
अध्यक्ष

मा.श्री.मधुकरराव सोनवणे
उपाध्यक्ष

मा.श्री.यशवंतराव आभाळे
सेक्रेटरी

मा.ॲड.भाऊसाहेब गोडसे
सहसेक्रेटरी

मा.श्री.सुरेशराव देशमुख
खजिनदार

मा.श्री.अशोकराव भांगरे
सदस्य

श्रीमती.कल्पनाताई सुरपुरिया
सदस्य

मा.ॲड.आनंदराव नवले
सदस्य

मा.श्री.धनंजय संत
सदस्य

मा.श्री.सुधाकरराव देशमुख
सदस्य

मा.श्री.बाळासाहेब भोर
सदस्य

मा.श्री.रमेशराव देशमुख
सदस्य

मा.श्री.राहुल बेणके
सदस्य

मा.श्री.आरिफ तांबोळी
सदस्य

मा.सौ.सुलोचनाताई वैद्य
सदस्य

मा.श्री.संपतराव मालुंजकर (शिक्षणाधिकारी)

महाविद्यालय प्रशासन

डॉ.भास्कर शेळके
प्राचार्य

प्रा.डॉ.संजय ताकटे
उपप्राचार्य, वरिष्ठ महाविद्यालय

प्रा.डॉ.विजय भगत
शैक्षणिक व संशोधन समन्वयक
प्रमुख, गुणवत्ता सुधार योजना

प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड
विद्यार्थी कल्याण अधिकारी

प्रा.भिमाजी पळसकर
उपप्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालय

प्रा.गणपत नवले
पर्यवेक्षक

श्री.सिताराम बगाड
प्रबंधक

स्थानिक व्यवस्थापन समिती
कनिष्ठ महाविद्यालय

मा.श्री.यशवंत दशरथ आभाळे - अध्यक्ष

मा.श्री.जयराम दगडु आंबरे - सदस्य

मा.श्री.मधुकरराव दामोदर सोनवणे - सदस्य

मा.ॲड.श्री.भाऊसाहेब गोडसे - सदस्य

मा.श्री.सुरेश पर्वतराव देशमुख- सदस्य

मा.कल्पनाताई अजित सुरपुरिया - सदस्या

मा.श्री.बाळासाहेब पंढरीनाथ शेटे- शिक्षक प्रतिनिधी सदस्य

मा.श्री.भिमाजी हरी पळसकर - उपप्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालय

मा.प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके - पदसिद्ध सचिव

महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री.जे.डी.आंबरे पा.
अध्यक्ष,अ.ता.ए.सोसायटी

मा.श्री.यशवंतराव आभाळे
सेक्रेटरी, अ.ता.ए.सोसायटी

मा.डॉ.भास्कर शेळके
प्राचार्य

तज्ज्ञ प्रतिनिधी

प्रा.डॉ.तुकाराम रोंगटे
संशोधन क्षेत्र

प्रा.विकास नवले
शिक्षण क्षेत्र

श्री.नितीन गोडसे
उद्योग क्षेत्र

श्री.अनिल गायकवाड
सामाजिक क्षेत्र

प्रा.डॉ.संजय ताकटे
उपप्राचार्य

प्रा.बी.डी.मेहेत्रे
विभाग प्रमुख प्रतिनिधी

प्रा.डॉ.वाय.जी.सय्यद
शिक्षक प्रतिनिधी

प्रा.डॉ.एस.एस.गायकवाड
शिक्षक प्रतिनिधी

प्रा.डॉ.सौ.एम.डी.सय्यद
शिक्षक महिला प्रतिनिधी

श्री.बी.एम.सावंत
शिक्षकेतर कर्मचारी प्रतिनिधी

महाविद्यालय समित्या

केंद्रीय माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अधिकाऱ्यांची समिती

श्री.सिताराम बगाड सहाय्यक जनमाहिती अधिकारी	प्रा.बाळासाहेब मेहेत्रे जन माहिती अधिकारी	प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके अपिलीय अधिकारी

महिला अत्याचार प्रतिबंधक समिती

प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके - अध्यक्ष
प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड- सदस्य
प्रा.डॉ.सौ.रंजना कदम - सदस्या
प्रा.डॉ.सौ.महेजबिन सय्यद - सदस्या
प्रा.सौ.रेखा लांडगे - सदस्या
श्रीमती पुष्पावती भुजबळ - सदस्या

रॅगिंग प्रतिबंधक समिती

प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके - अध्यक्ष
प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड - सदस्य
प्रा.ॲड.सौ.मंगलाताई हांडे - सदस्या
श्री.सिताराम बगाड - सदस्य
मा.पोलिस निरीक्षक - सदस्य
मा.श्री.प्रकाश नाईकवाडी - सदस्य
मा.श्री.अमोल वैद्य - सदस्य
विद्यापीठ प्रतिनिधी - पदसिध्द सदस्य

तक्रार निवारण समिती

प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके - अध्यक्ष
प्रा.बी.के.भांगरे - सदस्य
श्रीमती पुष्पावती भुजबळ - सदस्या

विशेष जिल्हा समाजकल्याण,अहमदनगर अनुसूचित जाती विद्यार्थी विद्यार्थिनींसाठी विशेष मार्गदर्शन (शिष्यवृत्ती) माहिती कक्ष

संपर्क नोडल अधिकारी :-
प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड
प्रा.डॉ.संपत सोनवणे
प्रा.सोपान साळवे
प्रा.डॉ.रंजना कदम
प्रा.डॉ.राहूल वाघमारे

विविध उपक्रम

सावित्रीबाई फुले जयंतीनिमित्त आयोजित कार्यक्रमात मनोगत व्यक्त करताना विद्यार्थिनी.

इंग्रजी विभागाच्या वतीने आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना विभाग प्रमुख प्रा.सोपान साळवे.

इंग्रजी विभागातील विद्यार्थ्यांनी ग्रंथालयास भेट दिली, यावेळी विद्यार्थ्यांना माहिती देताना सहाय्यक ग्रंथपाल डॉ.प्रविण घुले.

भौतिकशास्त्र विभागातील विद्यार्थ्यांनी भंडारदरा येथील जलविद्युत प्रकल्पास भेट दिली.
यावेळी श्री.वैद्य साहेब यांनी माहिती दिली. समवेत विभागप्रमुख डॉ.अशोक दातीर व विद्यार्थी.

भौतिकशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांना सोलर सिस्टीम विषयी मार्गदर्शन करताना श्री.मांढरे

भौतिकशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित विद्यार्थ्यांशी संवाद कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे सेवानिवृत्त प्रा.अशोक भाटे यांचे स्वागत करताना प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके, विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.अशोक दातीर,प्रा.सुशिल चव्हाण, प्रा.डी.डी.देशमुख.

भौतिकशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित शिक्षक - पालक मेळाव्यात मार्गदर्शन करताना विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.अशोक दातीर, समवेत प्रा.सुशिल चव्हाण, प्रा.डी.डी.देशमुख आदी.

जागतिक महिला दिनानिमित्त विद्यार्थी विकास मंडळाच्या वतीने योग,प्राणायाम शिबिराचे आयोजन करण्यात आले.

जलशक्ती अभियानांतर्गत वनस्पती उद्यान येथे श्रमदान करताना विद्यार्थी-विद्यार्थिनी. समवेत प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड, प्रा.डॉ.एस.बी.खेमनर, प्रा.खताळ आदी.

राष्ट्रीय छात्र सेना वार्षिक शिबीर दि.१६ नोव्हेंबर २०२१ ते २२ नोव्हेंबर २०२१ या कालावधीत मा.लेफ्ट.कर्नल नरेन दास ॲडम.ऑफीसर ५७ महाराष्ट्र एन.सी.सी.,अ.नगर यांचे हस्ते वृक्षारोपण करण्यात आले. समवेत एन.सी.सी.छात्रसैनिक.

राष्ट्रीय छात्र सेना वार्षिक शिबीर समारोपप्रसंगी डावीकडून सी.टी.ओ. सुरेखा गुंजाळ, एस.एम.मेजर ब्रम्हा, पंकज सोहनी, पंकज सोहनी, लेफ्ट.कर्नल नरेन दास ॲडम.ऑफीसर ५७ महाराष्ट्र एन.सी.सी.,अहमदनगर, लेफ्ट.सचिन पाळंदे, सी.टी.ओ. फटांगरे समवेत एन.सी.सी.छात्रसैनिक.

२६ जानेवारी २०२२ प्रजासत्ताक दिनानिमित्त ध्वजारोहण करताना मा.प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके, समवेत मा.अध्यक्ष जे.डी.आंबरे पाटील, एन.सी.सी.अधिकारी लेफ्ट. सचिन पाळंदे, पायलट सी.पी.एल. पांडे, सी.पी.एल. आरोटे.

२६ जानेवारी २०२२ प्रजासत्ताक दिनानिमित्त एन.सी.सी. परेडचे निरीक्षण करताना मा.प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके, समवेत एन.सी.सी. पायलट अश्लेषा कुमकर, साक्षी दिघे.

स्वच्छ भारत अभियांनातर्गत अकोले बसस्थानक या ठिकाणी एन.सी.सी. छात्र सैनिक स्वच्छता व जनजागृती फेरी करताना. (दि.११ सप्टेंबर २०२१ ते दि. २ ऑक्टोबर २०२१)

संस्थेचे विश्वस्त मा.श्री.वैभवराव पिचड यांच्या वाढदिवसानिमित्त अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीतर्फे आयोजित केलेल्या रक्तदान शिबीरामध्ये सहभागी झालेले राष्ट्रीय छात्र सैनिक.

मराठी विभाग

विभागीय संपादक

प्रा.डॉ.सुनील घनकुटे
प्रा.सुधीर राक्षे

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण

प्रा. डॉ. धनराज हाडुळे
तत्त्वज्ञान व तर्कशास्त्र विभाग

भारताने १९८६ नंतर पहिल्यांदाच शैक्षणिक धोरणात बदल करून तब्बल ३४ वर्षानंतर 'नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०' जाहीर केले. इस्रोचे माजी प्रमुख के. कस्तुरीरंगन यांच्या अध्यक्षते खालील समितीने या धोरणाचा मसुदा तयार केला. विद्यमान मंत्रीमंडळाने भारतीय शिक्षण पध्दतीत अनेक बद्दल घडवून आणण्याच्या उद्देशाने २९ जुलै २०२० रोजी नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाला मान्यता दिली. या नवीन शैक्षणिक धोरणामध्ये प्राथमिक शिक्षणापासून ते उच्च शिक्षणापर्यंत अनेक सुधारणा व आमूलाग्र बदल करण्यात आलेले आहेत. या लेखामध्ये नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची माहिती, शालेय शिक्षण आणि उच्च शिक्षण या दोन भागामध्ये दिलेली आहे. तत्पूर्वी भारतातील शैक्षणिक धोरणाचा इतिहास थोडक्यात जाणून घेऊया.

शैक्षणिक धोरणाचा इतिहास :

आपल्या देशात सर्वात प्रथम पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांच्या काळात १९६८ साली देशाचे पहिले शैक्षणिक धोरण जाहीर करण्यात आले. हे शैक्षणिक धोरण १९६४ च्या कोठारी आयोगाच्या शिफारशींवर आधारित होते. या पहिल्या शैक्षणिक धोरणामध्ये १०+२+३ ही शैक्षणिक प्रणाली स्वीकारण्यात आली होती. त्यासोबतच त्रिभाषा सूत्राचाही अवलंब करण्यात आला. यामध्ये प्रथम भाषा मातृभाषा, द्वितीय भाषा 'हिंदी राष्ट्रभाषा' आणि तृतीय भाषा म्हणून इंग्रजीचा स्वीकार करण्यात आलेला होता.

पहिल्या शैक्षणिक धोरणानंतर सर्वसाधारणपणे याच कोठारी आयोगाच्या शिफारशींवर आधारित १९८६ मध्ये दुसरे शैक्षणिक धोरण राजीव गांधी सरकारच्या काळात मांडण्यात आले. या धोरणामध्ये विशेषत: भारतीय महिला, अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती समुदायासाठी असमानता दूर करणे आणि शैक्षणिक संधी समान करण्यावर भर देण्यात आला. त्यानंतर १९९२ मध्ये आचार्य राममूर्ती यांच्या अध्यक्षतेखाली 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण कृती आराखडा' समिती स्थापन करण्यात आली. या समितीने दुसऱ्या शैक्षणिक धोरणाचा आढावा घेतला व काही शिफारशी केल्या.

अटल बिहारी वाजपेयी यांच्या कार्यकाळात सन २००२ साली ८६ वी घटना दुरुस्ती करण्यात आली. या घटना दुरुस्तीनुसार मूलभूत अधिकारांच्या कलम '२१-अ' अंतर्गत शिक्षणाला मूलभूत अधिकाराचा दर्जा प्राप्त झाला. त्यानंतर सन २००९ साली ६ ते १४ वयोगटातील सर्व मुलांना प्राथमिक शिक्षण देण्यासाठी 'शिक्षण हक्क कायदा' मंजूर करण्यात आला. या कायद्याची अंमलबजावणी २०१३ पासून करण्यात आली.

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० अंतर्गत शालेय व उच्च शिक्षणाच्या रचनेत आमूलाग्र बदल करण्यात आलेले आहेत. शिक्षण अभ्यासक्रमांना वेगवेगळ्या शाखांच्या चौकटीतून बाहेर काढून, आंतरशाखीय आणि समन्वयी करण्यात आले आहे. म्हणजेच एकाचवेळी अभियांत्रिकी व संगीत हे दोन्ही विषय घेऊन उच्च शिक्षण पूर्ण करता येईल. नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार शालेय विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टीकोन विकसित केला जाणार असून, २१ व्या शतकासाठी आवश्यक कौशल्ये प्रदान करण्याला महत्त्व देण्यात आले आहे.या धोरणातील तरतुदीनुसार ३ ते १४ वर्ष वयोगटाचे विद्यार्थी शिक्षण हक्क कायद्याच्या कक्षेत आले आहेत. यापूर्वी हा वयोगट ६ ते १४ वर्षे होता. बालकाच्या वयाच्या ४ थ्या वर्षी नर्सरी पासून शिक्षणाला सुरवात होणार आहे, आणि वयाच्या ७ व्या वर्षी तो इयत्ता पहिलीमध्ये असणार आहे.

शालेय शिक्षण :-

शालेय शिक्षणाची रचना :

शालेय शिक्षणाच्या सध्याच्या १०+२ या संरचनेत बदल करून ३ ते १८ वयोगटाला समाविष्ट करणारी ५ + ३ + ३ + ४ अशी नवीन अध्यापनशास्त्राची आणि अभ्यासक्रमाची रचना तयार केलेली आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार शालेय शिक्षणाची रचना पुढीलप्रमाणे...

५ वर्षे मूलभूत (Fundamental)

१. नर्सरी ४ वर्षे

२. ज्युनियर केजी ५ वर्षे
३. सिनियर केजी ६ वर्षे
४. इयत्ता पहिली ७ वर्षे
५. इयत्ता दुसरी ८ वर्षे
३ वर्षांची प्रारंभिक शाळा (Preparatory)
६. इयत्ता तिसरी ९ वर्षे
७. इयत्ता चौथी १० वर्षे
८. इयत्ता पाचवी ११ वर्षे
३ वर्षांची माध्यमिक शाळा (Middle)
९. इयत्ता सहावी १२ वर्षे
१०. इयत्ता सातवी १३ वर्षे
११. इयत्ता आठवी १४ वर्षे
४ वर्षे माध्यमिक शाळा (Secondary)
१२. इयत्ता नववी १५ वर्षे
१३. इयत्ता दहावी १६ वर्षे
१४. एफ.वाय.जे.सी. १७ वर्षे
१५. एस.वाय.जे.सी. १८ वर्षे

वरील शिक्षणाच्या नवीन सूत्रानुसार वयोगट ३ ते ८ मधील शिक्षण हे मूलभूत शिक्षण समजले जाणार आहे. त्यासाठी बालसुलभ शिक्षण आणि अभ्यासक्रम विकसीत केला जाईल. लहान मूलाच्या मेंदूच्या एकंदर विकासापैकी ८५% हून अधिक विकास वयाच्या सहाव्या वर्षापर्यंत होत असतो. त्यासाठी मुलांना प्रामुख्याने लवचिक, बहुस्तरीय, खेळांवर आधारित, कृती आधारित आणि जिज्ञासा आधारित शिक्षण दिले जाईल. अंगणवाडीच्या शाळा पूर्वप्राथमिक वर्गाशी जोडल्या जातील. जिथे शक्य असेल तेथे पूर्वप्राथमिकच्या शाळा प्राथमिक शाळेशी जोडण्याचा प्रयत्न असेल.

शालेय शिक्षण देण्याची पध्दत :

३ ते ८ या वयोगटातील मुलासाठी उपक्रमाधारीत, खेळांच्या माध्यमातून आणि लवचिकता असलेले शिक्षण दिले जाणार आहे. पूर्व प्राथमिक शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत मुलांमध्ये मूलभूत साक्षरता आणि संख्याज्ञान यावे, यासाठी प्रयत्न करण्यात येणार आहेत.सामान्यपणे प्रारंभिक आणि पूर्वमाध्यमिक शाळेच्या सुरवातीपासूनच अभ्यासक्रमात लिहिणे, वाचणे, बोलणे, मोजणे, अंकगणित आणि गणितीय विचार यावर अधिक लक्ष केंद्रित केले जाईल.तसेच विद्यार्थ्यांमध्ये उत्साह आणि आवड निर्माण करण्यासाठी विविध उपक्रम आणि नियमीत कार्यक्रम राबवले जातील. त्यासाठी दिवसातील विशिष्ट तास राखून ठेवले जाणार आहेत. आपल्याला माहिती आहेच की, लहान मुलांना आपल्या मातृभाषेतच अवघड संकल्पना अधिक लवकर समजतात. म्हणून किमान इयत्ता पाचवीपर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना केवळ मातृभाषेतून शिक्षण दिले पाहिजे.त्यानंतर जिथे शक्य आहे तिथे त्याला स्थानिक भाषा व राष्ट्रीय भाषा शिकवली जाईल. उर्वरित विषय तो इंग्रजी भाषेत शिकत असला तरी तो एक विषय म्हणून शिकवला जाईल. इयत्ता सहावीनंतर तीन भाषा शिक्षण पध्दती सुरू केली जाईल. ज्यात स्थानिक भाषेला प्राधान्य दिले जाईल. ज्या प्रदेशात हिंदी बोलली जात नाही तिथे हिंदी भाषा शिक्षणाला प्राधान्य दिले जाईल आणि हिंदी भाषिक प्रदेशात इतर कोणत्याही मान्यता प्राप्त भारतीय भाषेला प्राधान्य दिले जाईल. व्यावसायिक शिक्षण शालेय शिक्षणात समाविष्ट केले जाणार आहे. शाळांमध्ये असलेल्या हुशार मुलांना अपेक्षित शिक्षण मिळावे म्हणून राष्ट्रीय शिक्षण कार्यक्रमा अंतर्गत दर आठवड्याला पाच तासाचे अतिरिक्त शिक्षण पुरविले जाईल. तसेच जे विद्यार्थी अपेक्षित क्षमतेपेक्षा मागे आहेत, त्यांच्यासाठी उपाययोजनात्मक शिक्षणही पुरविले जाईल.

प्रत्येक विद्यार्थ्यांकडे नीट लक्ष देता यावे यासाठी विद्यार्थी शिक्षक प्रमाण ३०:१ असे असेल. त्यासाठी शिक्षकाच्या रिक्त जागा लवकरात लवकर भरल्या जातील. तसेच पायाभूत साक्षरता आणि संख्याज्ञान शिकविण्यासाठी शिक्षकांना सातत्याने व्यावसायिक विकासासह प्रशिक्षण आणि सहाय्य केले जाईल.कुपोषित किंवा आजारी असताना मुले योग्य प्रकारे शिकू शकत नाहीत. म्हणूनच पौष्टिक जेवण आणि प्रशिक्षित सामाजिक कार्यकर्ते आणि समुपदेशक यांचा शालेय व्यवस्थेमध्ये समावेश करून मुलांची पोषण आणि आरोग्यविषयक समस्या सोडवली जाईल.अपेक्षित ध्येय्य गाठण्यासाठी शाळांना आवश्यक त्या पायाभूत सुविधा पुरविल्या जाणार आहेत. इत्यादीं बाबींचा नवीन शैक्षणिक धोरणात समावेश असेल.

शालेय अभ्यासक्रम आणि अध्यापनशास्त्र :-

सर्व स्तरावरील अभ्यासक्रम व अध्यापनातील सुधारणांचा मुख्य भर असेल तो म्हणजे समज वाढवण्याचा आणि पाठांतर (घोकंपट्टीच्या)

शिक्षणापासून शिक्षण व्यवस्थेला दूर नेण्याचा. घोकंपट्टी करून शिकण्यापेक्षा रचनात्मक पध्दतीने शिकण्यावर भर दिलेला आहे. तसेच शालेय पाठ्यपुस्तकातही विविध प्रकारचे बदल केलेले आहेत. शिक्षणाचे उद्दिष्ट केवल आकलनात्मक विकास करणे एवढेच नसून, चांगले व्यक्तिमत्व घडविणे व अष्टपैलू व्यक्ती निर्माण करणे हे देखील असेल. तसेच शिक्षण एखाद्या व्यक्तीमध्ये आधीपासूनच अस्तीत्वात असलेल्या ज्ञानाची अभिव्यक्ती होण्यास मदत करते. ही महत्त्वाची उद्दिष्ट्ये गाठण्यासाठी अभ्यासक्रम आणि अध्यापनशास्र सुधारित केले जातील. पूर्वप्राथमिक शाळेपासून उच्च शिक्षणापर्यंत शिकण्याच्या प्रत्येक टप्प्यावर विविध क्षेत्रातील विशिष्ट कौशल्ये आणि मूल्ये निश्चित केले जातील. अभ्यासक्रमातील मजकूर कमी करून प्रत्येक विषयातील अत्यावश्यक घटक ठेवले जातील. जेणेकरून चिकित्सक विचार, प्रश्नाधारित, संवाद आधारित आणि विश्लेषण आधारित शिक्षणाला अधिक महत्त्व दिले जाईल. सर्व स्तरावर अनुभवात्मक शिक्षणाचा अवलंब केला जाईल. ज्यात प्रात्यक्षिक शिक्षण, कला आणि खेळ यांचा समावेश असलेले शिक्षण, कथा-कथन आधारित शिक्षण इत्यादींचा समावेश असेल. विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रम निवडीमध्ये लवचिकता देऊन त्यांना अधिक सक्षम करण्याचा प्रयत्न असेल.

इयत्ता ६ ते ८ दरम्यान प्रत्येक विद्यार्थ्याने कौशल्य व गरजांवर आधारित एक अभ्यासक्रम निवडायचा आहे. ज्यामुळे त्यांना सुतारकाम, इलेक्ट्रिकचे काम, धातूकाम, बागकाम, कुंभारकाम यासारख्या व्यावसायिक कलांचा प्रत्यक्ष अनुभव मिळेल. व्यावसायिक विषय शिकण्याकरीता अशा विद्यार्थ्यांना इंटर्नशीपच्या संधी सुटचांच्या कालावधीमध्ये उपलब्ध करून देता येतील. ऑनलाईन पध्दतीने व्यावसायिक अभ्यासक्रम शिकण्याचा पर्यायदेखील उपलब्ध करून दिला जाईल.

बोर्ड परीक्षेचे महत्त्व कमी करून आंतरशाखीय शिक्षणाला प्राधान्य :

नवीन धोरणानुसार बोर्ड परीक्षांचे महत्त्व कमी करण्यात आले आहे. आता बोर्ड परीक्षा फक्त १२ वी मध्ये द्यावी लागेल. तर यापूर्वी दहावीची बोर्ड परीक्षा देणे बंधनकारक होते, ती आता रद्द करण्यात आलेली आहे. ९ वी ते १२ वी वर्गाच्या सत्र परीक्षा असतील. तसेच ९ वी ते १२ वी एकत्र करून चार वर्षाचा कोर्स प्रस्तावित आहे, ज्यात कला, वाणिज्य आणि शास्त्र असा शाखानिहाय फरक रद्द केला असून, एकूण ८ सेमीस्टरचा हा कोर्स असेल. ज्यात भाषा, गणित आणि शास्त्र हे विषय बंधनकारक करून इतर कोणतेही विषय आपल्या आवडीनुसार निवडता येतील.विशेषत: माध्यमिक शाळेत यामध्ये शारीरिक शिक्षण, कला, हस्तकला आणि व्यावसायिक कौशल्यांचासुध्दा अंतर्भाव असेल. त्यामुळे विद्यार्थी त्यांच्या अभ्यासाच्या आणि जीवनाच्या योजनेचे मार्ग स्वत: ठरवू शकतील.

पाठांतर करून उत्तर लिहिण्याऐवजी दैनंदिन उपयुक्त ज्ञानावर आधारित परीक्षा असेल. विज्ञान व कला अशा वेगळ्या शाखांतील विषय एकत्र घेऊन शिकता येतील.

वाचन संस्कृतीला प्रोत्साहन :

वाचनाला आणि त्यातून ज्ञानवृध्दीला प्राधान्य मिळावे म्हणून संपूर्ण देशात सार्वजनिक ठिकाणी आणि शाळांमध्ये ग्रंथालये आणि वाचनकक्ष उभारले जातील.सर्व स्तरावरील विद्यार्थ्यांसाठी मनोरंजक आणि प्रेरणादायक पुस्तके विकसित करून, त्याचा सर्व स्थानिक व भारतीय भाषामध्ये अनुवाद केला जाईल. ही पुस्तके शालेय आणि स्थानिक सार्वजनिक वाचनालयामध्ये मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध करून देण्यात येतील. देशभरात वाचन संस्कृती निर्माण करण्यासाठी सार्वजनिक आणि शालेय वाचनालयांचा लक्षणीयरित्या विस्तार केला जाईल. सध्याच्या माहिती-तंत्रज्ञानाच्या युगात डिजीटल वाचनालयेदेखील स्थापन केले जातील.

अशा प्रकारे नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार शालेय शिक्षणामध्ये योग्य ते बदल करण्यात आलेले आहेत.

उच्च शिक्षण:-

मनुष्य व समाजाच्या कल्याणाच्या दृष्टीने तसेच राष्ट्राच्या आर्थिक विकासामध्ये उच्च शिक्षणाचे महत्त्वपूर्ण योगदान असते. २१ व्या शतकाच्या गरजा लक्षात घेता चांगला, विचारवंत, अष्टपैलू आणि कल्पक व्यक्ती विकसित करणे हे उच्च शिक्षणाचे उद्दिष्ट असले पाहिजे. व्यक्तीच्या सर्वांगीण विकासासाठी शालेय स्तरापासून, उच्च शिक्षण स्तरापर्यंत प्रत्येक स्तरावर विशिष्ट निर्धारित कौशल्ये आणि मूल्यांची ओळख करून देणे गरजेचे आहे.

सामाजिकदृष्ट्या ज्ञानी, जागृत, विद्वान, आणि कुशल राष्ट्र निर्माण करण्याची क्षमता उच्च शिक्षणामध्ये आहे.

आज भारतातील उच्च शिक्षणप्रणाली अनेक समस्यांचा सामना करत आहे. या समस्या सोडवण्यासाठी उच्च शिक्षण व्यवस्थेचे नुतनीकरण करून तिला नवी ऊर्जा प्रदान करणे आणि सर्वसमावेशक असे उच्च गुणवत्तेचे शिक्षण प्रदान करणे, हे या नवीन शैक्षणिक धोरणात संकल्पित आहे. या नवीन धोरणांमध्ये पुढील मुख्य बदलांचा समावेश केलेला आहे.

पदवीस्तर:

नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार महाविद्यालयीन पदवी ३ ते ४ वर्षाची असेल. म्हणजेच पदवीच्या पहिल्या वर्षात प्रमाणपत्र मिळेल, दुसऱ्या वर्षी पदविका असेल, तृतीय वर्षात डिग्री मिळेल. जे संशोधनासाठी उच्च शिक्षण घेऊ इच्छितात त्यांच्यासाठी तीन वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम असेल. म्हणजेच संशोधन करणाऱ्यासाठी पदवी अधिक एक वर्षाचा मास्टर्स अभ्यासक्रम अशी चार वर्षाची पदवी असेल. दरम्यानच्या काळात ते इतरही कोर्स करू शकतात. या नवीन शैक्षणिक धोरणांतर्गत जर एखाद्या विद्यार्थ्यांला कोर्सच्या मध्यभागी दुसरा कोर्स करायचा असेल तर तो मर्यादित काळासाठी पहिल्या कोर्समधून ब्रेक घेऊन दुसरा कोर्स करू शकतो.

बहुशाखीय (मल्टीडिसिप्लिनरी) अभ्यासक्रम :

भारताला २१ व्या शतकात आणि चौथ्या औद्योगीक क्रांतीकडे नेण्यासाठी एक सर्वांगीण आणि बहुशाखीय शिक्षण आवश्यक आहे. बहुशाखीय शिक्षणाला चालना देण्यासाठी आवश्यक असलेले भाषा वाङ्मय, संगीत, तत्त्वज्ञान, कला, नाट्य, नृत्य, शिक्षण, गणित, संख्याशास्त्र, उपयोजित विज्ञान, समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, क्रिडा, भाषांतर, दुभाषीकाम, पर्यावरण शिक्षण, मूल्याधारित शिक्षण आणि अशा इतर अनेक विषयाचे विभाग उच्च शैक्षणिक संस्थामध्ये स्थापन केले जाणार आहेत. मल्टीडिसिप्लिनरी अभ्यासक्रमांतर्गत एकाच वेळी वेगवेगळे विषय एकत्रितपणे शिकता येणार आहेत. यात मेजर आणि मायनर असे विषयाचे विभाजन असेल. आर्थिक व अन्य कारणामुळे होणारे गळतीचे प्रमाण यामुळे कमी होईल. शिवाय ज्यांना एखादा विषय आवडीचा असेल तो विषय शिकता येईल.कुठल्याही टप्प्यावर शिक्षण थांबवता येईल. त्या शिक्षणाचे गुणांक राखून ठेवले जातील व काही काळाने पुढील शिक्षण घेता येईल. २०३० पर्यंत प्रत्येक जिल्ह्यात किमान एकतरी बहुविध आंतरशाखीय महाविद्यालय सुरू केले जाईल, असे उद्दीष्ट केंद्रीय मंत्रालयाने ठेवले आहे. आत्तापर्यंत एकाच शाखेतील विषय घेऊन पदवी घेतली जात होती. आता बहुविध शाखांतील वेगवेगळे विषय एकाच वेळी घेऊन पदवी पूर्ण करता येणार आहे. केवळ विद्यापीठेच नव्हे तर महाविद्यालयेही बहुविधशाखा अभ्यासक्रमाची होणार असल्यामुळे त्यानुसार शुल्कनिश्चिती केली जाईल.सरकारी तसेच खासगी शैक्षणिक संस्थांच्या शुल्क आकारणीसाठी समान अटी व शर्ती निश्चित केल्या जाणार आहेत. त्या चौकटीतच शुल्क निश्चित केले जाईल.

सर्वांगीण आणि बहुशाखीय शिक्षणासाठी IIT, IIM[2] इत्यादी संस्थांच्या दर्जाची आदर्श सरकारी विद्यापीठे MERU (मल्टीडिसिप्लिनरी एज्युकेशन रिसर्च युनिव्हर्सिटीज) म्हणजेच 'बहुशाखीय शैक्षणिक आणि संशोधन विद्यापीठे' या नावाने स्थापन केले जातील. दर्जेदार शिक्षणामध्ये उच्चतम जागतिक पातळी साध्य करण्याचे उद्दिष्ट या विद्यापीठांसमोर असेल. भारतातील बहुशाखीय शिक्षणासाठी उच्च मानके प्रस्थापित करण्यासाठी ही विद्यापीठे मदत करतील.

संशोधन पध्दत (थेट पीएच.डी प्रवेश):

ज्या विद्यार्थ्यांना संशोधन करायचे असेल, त्यांच्यासाठी चार वर्षाचा पदवी अभ्यासक्रम असेल. त्यानंतर ते थेट पीएचडी साठी प्रवेश घेऊ शकतात. यापुढे एम. फिल. करण्याची गरज नाही, म्हणून नवीन शैक्षणिक धोरणामध्ये एम. फिल. रद्द करण्यात आलेले आहे. तसेच ज्यांना संशोधन करायचे नाही व जे विद्यार्थी पदवीनंतर नोकरी करू इच्छितात, त्यांच्यासाठी तीन वर्षाचा पदवी अभ्यासक्रम असेल. ज्ञाननिर्मिती आणि संशोधन या गोष्टी समाजाच्या उत्थानासाठी आणि देशाच्या विकासासाठी अतिशय महत्त्वाच्या आहेत. सध्या जगात घडणाऱ्या जलद बदलांकडे पाहता संशोधनाची एक मजबूत परिसंस्था महत्त्वाची झालेली आहे. देशातील विद्यार्थ्यांना संशोधनाची संधी उपलब्ध व्हावी, संशोधनाला अर्थसहाय्य करण्यासाठी आणि विद्यापीठे व महाविद्यालयांमध्ये सक्रियपणे संशोधन

रुजवण्यासाठी 'नॅशनल रिसर्च फाऊंडेशनची' स्थापना केली आहे. या फाऊंडेशन अंतर्गत पुढील पाच वर्षात ५० हजार कोटी रुपयाची तरतूद करण्यात आली आहे. भारतातील संशोधन आणि नाविण्यपूर्णतेतील सध्याची गुंतवणूक GDP च्या फक्त ०.६९ % आहे. तर अमेरिकेच्या बाबतीत हा आकडा २.४%आहे. दक्षिण कोरीयाच्या बाबतीत ४.२% आहे. यावरून लक्षात येते की, आपल्याला अजून संशोधन क्षेत्रामध्ये मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक करणे गरजेचे आहे.

प्रभावी अभ्यासक्रम :-

अभ्यासक्रम हा खिळवून ठेवणारा आणि प्रसंगाला अनुरूप असावा. तसेच आधुनिक ज्ञानाच्या गरजांबरोबर त्याची सांगड घालण्यासाठी अभ्यासक्रमात नियमितपणे बदल केला पाहिजे. मूल्यांकन पध्दतीची रचना शास्त्रावर आधारित असावी. तसेच तिच्यात अध्ययनामध्ये सातत्याने सुधारणा करण्याची आणि ज्ञानाच्या वापराची चाचणी घेण्याची क्षमता असावी. अशा प्रकारे अभ्यासक्रम, अध्यापनशात्र, सातत्यपूर्ण मूल्यांकन आणि विद्यार्थ्यांना सहाय्य हे गुणवत्तापूर्ण अध्ययनाचे आधारस्तंभ आहेत. वरील सर्व उद्दिष्टे समोर ठेवूनच नवीन शैक्षणिक धोरणामध्ये अभ्यासक्रमाची रचना केलेली असेल.कल्पकतेला प्रोत्साहन देण्याच्या दृष्टीने अभ्यासक्रम, अध्यापनशास्त्र आणि मूल्यांकनामध्ये नावीन्यपूर्ण शोध लावण्याकरिता संस्था आणि शिक्षाकांकडे स्वायत्तता असेल. सर्व विद्यार्थ्यांना चालना देणारा आणि गुंतवूण ठेवणारा अभ्यासक्रम आणि अध्यापनशास्त्राची रचना केली जाईल. तसेच अभ्यासक्रमामध्ये इतर विविध नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचाही समावेश असेल. उदा: ऑनलाईन शिक्षण, करीयर समुपदेशन, विद्यार्थी मदत केंद्रे,गरीब विद्यार्थ्यांना आर्थिक सहाय्य इत्यादी.

व्यावसायिक (व्होकेशनल) शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या अल्प असण्याची अनेक कारणे दिसून आलेली आहेत. त्यामुळे व्यावसायिक शिक्षणाकडे विद्यार्थ्यांचा कल वाढवण्यासाठी विशेष प्रयत्न केले जातील. पुढील दशकात टप्याटप्याने सर्व शाळा आणि उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये व्यावसायिक शिक्षण एकात्मिक केले जाईल.

बहुभाषिक शिक्षण :

बहुभाषिक शिक्षणाचे उद्दिष्ट समोर ठेवून मुलांना शिकवताना एकाच भाषेच्या माध्यमातून अध्यापन न करता विविध प्रादेशिक भाषांचा वापर करता येणार आहे. लॉ आणि मेडिकल शिक्षण वगळता सर्व उच्च शिक्षण एका छताखाली येणार आहे.

शिक्षणातील गुंतवणूक :

समाजाच्या उज्वल भविष्यासाठी आपल्या युवकांना उच्च शिक्षण देण्याइतकी चांगली गुंतवणूक इतर कोणतीही नाही. त्यामुळे हे धोरण शिक्षणातील गुंतवणूक वाढवण्यासाठी बांधिल आहे. शिक्षणातील गुंतवणूक जी.डी.पी.च्या ६% करण्यात येणार आहे, सध्या भारताचा शिक्षणावरील केंद्र व राज्य मिळून सरकारी खर्च ऋउझच्या सुमारे ४.४३%इतका आहे.

प्रेरीत, उत्साही आणि सक्षम शिक्षक :-

कोणत्याही उच्च शिक्षणसंस्थेचा यशाचा सर्वात महत्त्वाचा घटक म्हणजे शिक्षकांची गुणवत्ता आणि त्यांचा सहभाग. उच्च शिक्षणाची उद्दिष्टे साध्य करण्यात शिक्षकांची निर्णायक भूमिका असते. म्हणून उच्च शैक्षणिक संस्थांमध्ये सर्वोत्कृष्ट, प्रेरित, आणि सक्षम अध्यापक असावेत, हे लक्ष्य साध्य करण्यासाठी नवीन शैक्षणिक धोरणात पुढील उपक्रमांची शिफारस केलेली आहे. उच्च शैक्षणिक संस्थामध्ये सर्व प्रकारच्या पायाभूत सोयीसुविधा सुसज्ज ठेवल्या जातील. विद्यार्थी शिक्षकाचे गुणोत्तर जास्त असणार नाही. जेणेकरून विद्यार्थ्यांशी संवाद साधण्यासाठी, संशोधन करण्यासाठी व इतर उपक्रमासाठी त्यांना पुरेसा वेळ मिळेल. शिक्षकांना पाठ्यपुस्तक व वाचन सामग्री निवडण्याचे आणि अभ्यासक्रमाची रचना करण्याचे स्वातंत्र्य असेल. शिक्षकाला स्वत:ला योग्य वाटेल अशा नाविन्यपूर्ण पध्दतीने अध्यापन, संशोधन आणि सेवा करण्याचे अधिकार असतील. योग्य पुरस्कार, पदोन्नती, सन्मान आणि संस्थेच्या नेतृत्वात सहभाग याद्वारे उत्कृष्ट शिक्षकास प्रोत्साहीत केले जाईल. दरम्यान मूलभूत निकषांनुसार कामगिरी न करणाऱ्या शिक्षकांना जबाबदार धरले जाईल. तसेच उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये शिक्षकांच्या भरतीसाठी स्पष्ट,स्वतंत्र आणि पारदर्शक निकष असतील.

शिक्षक होण्यासाठीची पात्रता :

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार इ. एव. रद्द करून ४ वर्षाचा एकात्मिक B. Ed. अभ्यासक्रम ही २०३० पर्यंत शालेय शिक्षकांसाठी किमान पदवी पात्रता असेल. बारावीनंतर थेट या कोर्सला प्रवेश घेता येईल आणि हे शिक्षक प्राथमिक आणि माध्यमिक

शाळांमध्ये नियुक्तीसाठी पात्र असतील. ज्यांनी इंटिग्रेटेड B.Ed.केलेले नाही ते पदवीनंतर ज्या महाविद्यालयात इंटिग्रेटेड B. Ed.आहे, त्याच महाविद्यालयात एक वर्षाच्या B. Ed.साठी प्रवेश घेऊ शकतात.

अकॅडमिक बँक ऑफ क्रेडिट :

मा. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी नवीन शैक्षणिक धोरणाच्या एक वर्ष पूर्ण होण्याच्या पार्श्वभूमीवर विविध नाविन्यपूर्ण योजनांची घोषणा केली. त्यातीलच एक योजना म्हणजे अकॅडमिक बँक ऑफ क्रेडिट (Academic Bank Credit) होय. प्रत्येकाला शिक्षण घेता यावे, या उद्देशाने देशात अकॅडमिक बँक ऑफ क्रेडिटही योजना राबविली जाणार आहे. या योजनेमुळे विद्यार्थ्यांना आवश्यकतेनुसार व उपलब्ध वेळेनुसार शिक्षण घेण्याची संधी उपलब्ध होईल. ही योजना काय आहे ते आपण थोडक्यात समजून घेऊया.

'अकॅडमिक बँक ऑफ क्रेडिट' म्हणजे शैक्षणिक विषयातील क्रेडिटची व्हर्च्युअल स्टोअर हाऊस आहे. जे प्रत्येक विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक डेटा स्टोअर करणार आहे. या उपक्रमात सहभागी होण्यासाठी शैक्षणिक संस्था, महाविद्यालये आणि विद्यापीठांना अकॅडमिक बँक ऑफ क्रेडिट योजनेत आपली नोंदणी करावी लागेल. त्यानंतरच संबंधित महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची माहिती येथे स्टोअर होणार आहे.या योजनेनुसार विद्यार्थी नोकरी किंवा व्यवसाय करीत शिक्षण घेऊ शकणार आहे. ज्या विद्यार्थ्यांना काही कारणास्तव आपला अभ्यासक्रम मध्येच सोडवा लागला तर त्यांना यामुळे खूप मोठा फायदा होणार आहे. कारण या योजनेमुळे त्या विद्यार्थ्यांचे वर्ष वाया जाणार नाही. त्या सोबतच अॅकेडमिक बँक ऑफ क्रेडिटमध्ये विद्यार्थ्यांच्या प्रत्येक नोंदी सुरक्षित राहणार आहेत.त्याने पूर्ण केलेल्या अभ्यासक्रमाचे क्रेडीट जमा करून ठेवता येतील. त्याला पुन्हा अभ्यासक्रम पूर्ण करण्याची संधी मिळेल. विद्यार्थ्यांने किती प्रमाणात अभ्यासक्रम पूर्ण केला आहे त्यानुसारत्याचे मूल्यमापन करून त्याला प्रमाणपत्र, डिप्लोमा किंवा पदवी दिली जाणार आहे.

अकॅडेमिक बँकेची कार्यपध्दती :-

सर्वप्रथम विद्यार्थ्याचे अकॅडेमिक बँकेत खाते उघडले जाईल. त्यानंतर प्रत्येक विद्यार्थ्याला एक विशेष आयडी देण्यात येईल. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना ते पूर्ण करीत असलेल्या अभ्यासक्रमाचे क्रेडीट त्यांच्या अकॅडेमिक बँकेच्या खात्यात जमा केले जातील. ज्या शैक्षणिक संस्था, महाविद्यालये व विद्यापीठांची यामध्ये नोंदणी असेल त्याच संस्थेचे विद्यार्थी या योजनेचा लाभ घेऊ शकतील. अकॅडेमिक बँकेची मुख्य जबाबदारी नोंदणीकृत शैक्षणिक संस्थाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचे खाते उघडणे, बंद करणे आणि विद्यार्थ्यांची माहिती व्हेरीफाय करणे ही असणार आहे. ही योजना नवीन शैक्षणिक धोरण अधिक लवचिक बनविण्यासाठी आणली गेली आहे.कारण यामुळे विद्यार्थ्यांना अपूर्ण राहिलेला आपला अभ्यासक्रम किंवा कोर्स पुन्हा सुरू करून आपल्या सोयीनुसार पूर्ण करता येईल. अकॅडेमिक बँकेमध्ये स्टोअर क्रेडिटची जास्तीत जास्त शेल्फ लाइफ ७ वर्षाची आहे. त्यानंतर याचा फायदा विद्यार्थ्यांना घेता येणार नाही.परंतू विविध संस्थाचे वेगवेगळे नियम असल्यास त्याचा लाभ विद्यार्थ्यांना मिळू शकेल.

अकॅडेमिक बँक ऑफ क्रेडीट यूजीसीने दिलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वे आणि निकषानुसार अभ्यासक्रमाचे क्रेडीट मान्य करणार आहे. अकॅडेमिक बँक थेट नोंदणीकृत शिक्षण संस्थानी दिलेले क्रेडीटच स्वीकारणार आहे आणि हेच क्रेडीट विद्यार्थ्यांच्या खात्यात जमा केले जातील.

'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०' या धोरणाची यशस्वी अमंलबजावणी साध्य करण्यासाठी एक दीर्घकालीन दृष्टिकोन आवश्यक आहे. शिक्षण आणि अध्ययनावर पुन्हा लक्ष केंद्रित करण्यासाठी मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाचे 'शिक्षण मंत्रालयात' रुपांतर होणे गरजेचे आहे. थोडक्यात या नवीन शैक्षणिकधोरणाची उद्दिष्टे टप्याट्प्याने साध्य करण्यासाठी धोरणाच्या विविध पैलूची अंमलबजावणी होणे आवश्यक आहे.

संदर्भ :

१. दैनिक लोकमत (पुणे आवृत्ती), दि. ८ एप्रिल २०२१
२. तरूण भारत (जळगाव आवृत्ती), २९ नोव्हे. २०२१
३. राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२०,
शिक्षण मंत्रालय, भारत सरकार
४. https://www.education.gov.in
५.https://vidyarthimitra.org

जग बदला है आता

टी व्ही आली मोबाईल आला, जग बदला है आता...
पिचरातलं हिरो हिरोईन आता गावत बनलीया आर्ची आली
आता रात्री ऑनलाईन का नाही आली व्हया लागाये
दोष टीव्ही, मोबाईललाच नाही देत,
पण आता जरा वेगळात घडु राहिलाये
पोराल घरात बस सांगणारी आई, आता खेळायल पाठवू स्यलित
काही पण सांगा पण,जग बदला है आता!

परिस्थितीची जाणीव

कु.मेंगाळ गणेश रामचंद्र
एम.एस्सी. केमिस्ट्री

मित्र हो, परिस्थिती ही वेळेची कसोटी असते, ती काळानुरुप बदलत असते. परिस्थिती माणसाला जगायला शिकवते, लढायला शिकवते, वेळ पडली तर भांडायला सुध्दा शिकवते. आपण सामान्य कुटुंबात जन्मलो म्हणून संघर्ष आपल्या जीवनी सतत खेळत असतो. आयुष्यात जीवनाचे दुसरे नाव संघर्ष आहे. येथे जन्मलेल्या प्रत्येक व्यक्तीला संघर्ष हा करावाच लागतो. प्रत्येक यशस्वी व्यक्तीच्या मागे संघर्ष हा त्याचा भुतकाळ असतो. संघर्ष म्हणजे कसोटीचा काळ, सुखाच्या दिवसात आपल्या सोबत सारेच असतात, दु:खात साधी भावनिक सादही कोणाची नसते. असे म्हणतात, एकमेकाचे दु:ख एकमेकांशी बोलल्याने हलके होते. सध्याच्या धावपळीच्या जगात कोणालाही कोणी समजून घेण्यासाठी तयार नाही. काही व्यक्तींना तर स्वत:साठी सुध्दा वेळ जात नसतो तर ते इतरांना काय बोलणार? इतरांचे दु:ख काय समजणार. प्रत्येक व्यक्ती हा स्वत:मध्ये व्यस्त आहे. जो तो आपल्याच धुंदीत जगत आहे. पण आपण एक गोष्ट विसरतो की, कधीकाळी आपणही या परिस्थितीतून गेलेलो असतो, त्याचा फाया इतर कुणाचे दु:ख सोडवण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजे.

'सुख में हर कोई साथ होता है,
संघर्ष में आदमी अकेला होता है।'

परिस्थितीची जाणीव करून देणारे उदाहरण असे की, 'पावसाचे दिवस मेघ गर्जनेसह पावसाची जोरात सुरुवात चालू असते, अशा प्रसंगी जंगलात सर्व पक्षी हे आपला बचाव करण्यासाठी, पावसापासून आपले संरक्षण करण्यासाठी, स्वत: आसरा शोधत असतात. पावसात गरुड हा एकमेव पक्षी असा आहे, ज्या ढगांमधून पाऊस ओसरत असतो, त्याच ढगांच्या वर जाऊन तो उडत असतो.' सांगायचे तात्पर्य एवढेच की, परिस्थितीला घाबरुन सोडून जाऊ नका, आपले पाय घट्ट जमिनीत रावून आलेल्या परिस्थितीचा सामना हा धैर्याने करायला शिका, जी परिस्थिती आहे, तीचा प्रामाणिकपणे स्वीकार करा, जन्मणारा प्रत्येक व्यक्ती जन्मापासून गरीब किंवा श्रीमंत नसतो.

'तुम्ही गरीब म्हणून जन्माला आला ही तुमची चूक नाही, परंतु तुम्ही गरीब म्हणून मरणार ही तुमची चूक आहे.'

प्रत्येक वेळी परिस्थितीला दोष देत बसू नका, जगात अशा काही व्यक्तींनी परिस्थितीवर मात केलेली आहे, त्यांची परिस्थिती एकदम हलाखीची होती. त्यांनी स्वत: यशाचे शिखर गाठले आहे, जर ते करु शकतात तर आपण का नाही. आपल्या यशात परिस्थिती ही अडचण असू शकत नाही. परिस्थितीला सावरण्यासाठी आपल्याकडे अनेक पर्याय असतात, वेळ प्रसंगी एकमेकांना सहाय्य करा आणि आलेल्या परिस्थितीला हसत खेळत सामोरे जा!

मैत्रीण (जुडीदारीन)

उघडे सविता खंडू,
एफवायबीए

काय व शिकायचा आहे ना तुला,
मंगल साळा काहा सुकिशे
घरच्यांचे सांगण्यावं
आवळे बिधीन
लगीन काहात करिथे
आता बेस रहते
पण मोहोरुन पण बिसूच रहशील का
साळात तु हुशार हुती
तशी, तुझे सासरी पण रहशील काय व
तुल नाही शिकता आला
पण मोहरुन तुझे पोरील तु शिकवशिल का?

मोबाईल नाही अशी व्यक्ती नाही!

कु.पवार सुनंदा गौतम

आजच्या युगाकडे बघता, आपणास असे दिसून येते की, सगळीकडेच भ्रमणध्वनी म्हणजेच मोबाईलचा वापर केला जातो, तेही अगदी लहानांपासून मोठ्यांपर्यंत. जगातला पहिला मोबाईल ३ एप्रिल १९७३ ला तयार करण्यात आला. आजही आपण बघतो की, प्रत्येक जण इंटरनेट सेवा असलेला ॲन्ड्रॉईड मोबाईल वापरतो. जशा नाण्याला दोन बाजू असतात, तसेच मोबाईल वापरण्याचे देखील फायदे व तोटे आहेत. आपण एखादे तंत्रज्ञान जितक्या चांगल्या कामी वापरु, तेवढे ते आपल्याला फायदा देते पण जेव्हा त्याचा गैरवापर होतो, तेव्हा ते आपल्याला घातक देखील ठरु शकते.

कोरोना सारख्या परिस्थितीत प्रत्येक विद्यार्थी मोबाईलवर अभ्यास करत होता. मोबाईलमुळे कोरोनासारख्या महामारीमध्ये सुध्दा प्रत्येकजण एकमेकांशी कनेक्ट होता. मोबाईलमुळे जगात काय चालू आहे, कुठे काय घडलं याची माहिती क्षणात मिळते. विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीने बघायला गेले तर गुगलसारख्या ॲपवरुन तसेच इतरही शैक्षणिक ॲपमधून अभ्यास होतो. वेगवेगळ्या विषयांची माहिती घेता येते, जी पुस्तके विद्यार्थ्यांना उपलब्ध होत नाही, ती पुस्तके ते पीडीएफ घेऊन सहज वाचू शकतात.

मोबाईलमुळे आपत्कालीन कॉलींग सुविधा आली. जिच्यामुळे आपल्यासोबत जर काही चुकीचं घडत असेल किंवा अपघात, ह्या परिस्थितीमुळे आपण पोलिस, रुग्णवाहिकांना फोन करु शकतो. मोबाईल मधील फेसबुक, व्हाटस् ॲप, इन्स्टाग्राम तसेच इतर ॲपमुळे आपण आपल्या जुन्या मित्र मैत्रीणींसोबत कनेक्ट झालो आहोत. मोबाईल असलेल्या कॅलेंडर, कॅल्क्युलेटर, घड्याळ अशी अनेक ॲप्लीकेशन आपल्याला उपयोगी पडतात. शैक्षणिक किंवा इतर अर्ज सुध्दा आपण मोबाईलवरुन भरु शकतो. पेटीएम, फोन पे, गुगल पे सारख्या ॲप्समुळे आपण वीज व इतर बिले घरच्या घरी बसून भरु शकतो. तसेच पैशाची देवाणघेवाण सुध्दा घरबसल्या करता येते. मोबाईल व इतर तंत्रज्ञानाच्या जोरावर अनेक नवीन व्यवसाय उभे होताना दिसत आहेत, जे लोक कॉम्प्युटर, लॅपटॉप सारखे महागडे यंत्र होऊ शकत नाहीत, ते मोबाईलचा हमखास वापर करताना दिसतात.

आठवण राहवी यासाठी आपण अनेकदा मोबाईलमध्ये फोटो ठेवतो. जी.पी.एस. च्या मदतीने आपण रस्ता शोधू शकतो. मनोरंजनरच्या हेतूने आपण मोबाईलवर चित्रपट पाहू शकतो. तसेच वेगवेगळे खेळ देखील खेळू शकतो.

मोबाईलचे जसे फायदे आहेत, तसे मोबाईलचे तोटे देखील आहेत. जास्त मोबाइल वापरण्याने बुध्दी, डोळे, कमजोर होतात तर काहींची दृष्टी आयुष्यभर बंद होते. मोबाईलमध्ये काही चुकीच्या गोष्टी देखील दाखवल्या जातात. मोबाईलमुळे मानेचा त्रास होतो तसेच डिप्रेशन, ॲनझायटी तसेच झोपेवरही खूप परिणाम होतो. मोबाईलची किरणे डोळ्याच्या रेटीना या भागावर पडतात, ज्यामुळे मेंदुला रात्र नसून दिवस असल्याचा भास होतो. लहानांपासून मोठ्यांपर्यंत सगळ्यांवर मोबाईलचे वाईट परिणाम दिसून येतात. मोबाईलमुळे आपण एकाग्रतेशी संबंधीत त्रास आपण अनुभवतो. सारखा सारखा मोबाईलचा वापर केल्याने विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक जीवनावर परिणाम होताना दिसतो. मोबाईलमुळे विद्यार्थी अभ्यासात कमी पडताना दिसतात.

हॅकींग प्रक्रियेमुळे आपली खाजगी आयुष्यातली गोपनीय माहिती इतरांना समजू शकते. ऑनलाईन कॅश ट्रान्सफरमुळे अनेकांच्या बँक खात्यातून पैसे लंपास केले जातात. आपली गोपनीय माहिती मिळवून हॅकर्स धमकावून पैशांची मागणी करतात.

आजकाल लहान मुल रडतयं म्हणून त्याच्याकडे लगेच मोबाईल दिला जातो. पण त्या मुलावर त्याचा काय परिणाम होतो आहे, यावर पालक दूर्लक्ष करताना दिसतात. मोबाईलची किरणे प्रत्येकासाठी घातक आहेत. आपल्याला चांगल्या प्रकारे फायदा होईल, ह्या हेतूने तो वापरला पाहिजे. तसेच जास्त मोबाईल वापरणे देखील चुकीचं आहे. ज्या लोकांचा मोबाईल तसेच कॉम्प्युटर लॅपटॉप सोबत जास्त संपर्क असतो, त्यांनी ब्ल्यू ग्लासेस किंवा कॉम्प्युटर,ग्लासेसचा वापर केला पाहिजे. आपण हे विसरलो नाही पाहिजे की, जेथे फायदा आहे, तेथे तोटा पण आहे. 'अति तेथे माती' असते म्हणतात, ते काही खोटे नाही.

ऑफलाईन - ऑनलाईन परीक्षेचे फायदे-तोटे

कु.पथवे समीर सावळेराम
एस.वाय.बी.ए.

संगणकावर इंटरनेच्या माध्यमातून किंवा मोबाईलवर घेण्यात येणारी परीक्षा म्हणजे ऑनलाईन परीक्षा होय. ऑनलाईन परीक्षा हा एक नवीन प्रकार आहे, अशा या

ऑनलाईन परीक्षेचे फायदे :-

- ऑनलाईन परीक्षा इंटरनेच्या माध्यमातून मोबाईलवर किंवा संगणकावर घेऊ शकतो, त्यामुळे या परीक्षेसाठी कागद व पेनची आवश्यकता नाही.
- ऑनलाईन परीक्षा संगणकावर असल्यामुळे या परीक्षेसाठी परीक्षार्थींच्या हस्ताक्षराचा गुणावर काहीही परिणाम हाते नाही.
- सदरील परीक्षेमध्ये संपूर्ण गुणदान वस्तुनिष्ठ पध्दतीने म्हणजेच बहुपर्यायी पध्दतीने होते.
- या परीक्षेमध्ये ऑफलाईन परीक्षेप्रमाणे तक्ते, आकृत्या व चित्रे यांचा समावेश करता येतो.
- प्रत्यक्ष ऑनलाईन परीक्षा घेण्याअगोदर परिक्षार्थींना ऑनलाईन मॉक टेस्टचा वापर करुन घेता येतो.
- परिक्षार्थ्याला कोणत्याही ठिकाणावरुन परीक्षा देता येते.
- ऑनलाईन परीक्षेचा निकाल तात्काळ किंवा काही तासानंतर जाहीर केला जातो.

वरील ऑनलाईन परीक्षेचे मुद्दे मी स्वत: प्रथम वर्ष कला या वर्गात शिकत असताना अनुभवलेले आहेत.

ऑफलाईन परीक्षेचे फायदे :-

ऑफलाईन परीक्षा म्हणजे लेखी परीक्षा होय. परीक्षा हे विद्यार्थ्यांच्या मुल्यमापनाचे साधन आहे. परीक्षा घेण्यासाठी विविध परीक्षा पध्दती अस्तित्वात आहेत, यामध्ये लेखी परीक्षा, तोंडी परीक्षा, प्रात्यक्षिक परीक्षा, ऑनलाईन परीक्षा इत्यादी सर्वांमधील लोकप्रिय आणि अधिक प्रमाणात वापरण्यात येणारा परीक्षा प्रकार म्हणजे ऑफलाईन परीक्षा होय.

शैक्षणिक मुल्यमापनाच्या हेतूने, शैक्षणिक उद्दीष्टानुसार विविध प्रश्नांची निर्मिती करुन त्या प्रश्नावर प्रतिसाधक विद्यार्थ्यांचा प्रतिसाद घेणे, ऑफलाईन परीक्षा घेणे होय. एकाच वेळी अधिकाधिक परीक्षा घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांना सर्वच अभ्यासक्रमावरील प्रश्न विचारण्यासाठी विद्यार्थ्यांचे भाषेवरील प्रभुत्व आणि अक्षरांचे मुल्यमापन करण्यासाठी ऑफलाईन परीक्षा अत्यंत महत्वाच्या आहेत. सोबतच ऑफलाईन परीक्षेतून विद्यार्थी कशा प्रकारे अभ्यास करतो हे दिसून येते. मुल्यमापनात अधिक वस्तुनिष्ठता (मुख्य शब्द) आणणे आवश्यक आहे. मुल्यमापनासाठी विविध प्रश्न प्रकारांचा वापर करणे सहज शक्य होते. अशा विविध कारणांमुळे ऑफलाईन परीक्षा हे एक उपयुक्त आणि महत्वाचे साधन आहे.

तोंडी परीक्षा देखील ऑफलाईन पध्दतीने घेतली की, परीक्षार्थींचे बोलतानाचे हावभाव कळतात, तोंडी परीक्षेत वस्तुनिष्ठ (बहुपर्यायी) किंवा सारांश स्वरुपाचे प्रश्न विचारले जातात.

ऑनलाईन शिक्षण शाप की वरदान?

कु.तेजस्विनी कानवडे
एफ.वाय.बी.ए.

आजकाल कोरोना महामारीच्या काळात सर्वच ऑनलाईन होत चालले आहे. एवढेच काय तर लहान मोठ्या मुलांपर्यंत सगळ्यांचेच शिक्षण सुध्दा ऑनलाईन राहिले. झुम मिटींग सारखी ॲप्लीकेशनचा वापर करुन मुली घरबसल्या मोबाईल, इंटरनेद्वारे शिक्षण करत आहेत. पण याच ऑनलाईन शिक्षणाचे काही तोटे आहेत.

ऑनलाईन शिक्षणाचे फायदे :-

दप्तराच्या ओझ्याखाली
दबले होते भविष्य
फुलासारखा चेहरा
जात होता कोमेजून
मात्र आता घरीच
घेत आहे मुले
ऑनलाईन शिक्षण

- ऑनलाईन शिक्षणासाठी शाळा तसेच महाविद्यालयात जाण्याची कोणतीही आवश्यकता नसते. दररोज घराबाहेर निघणे, शाळा महाविद्यालयापर्यंत पायी, तसेच सायकलने जाण्याची तसदी घेण्याची आवश्यकता नसते. कारण ऑनलाईन शिक्षण झाल्यामुळे आपली उर्जा आणि वेळ दोघांची बचत होते.
- ऑनलाईन तासिका चालू असताना एखादा मुद्दा जर समजला नाही तर, तो मुद्दा पुन्हा नीट व्यवस्थित समजून घेण्यासाठी, विद्यार्थी त्या लेक्चरचे रेकॉर्डींग पुन्हा ऐकू शकतात.
- ऑनलाईन शिक्षणामुळे मुले मोबाईल, कॉम्प्युटर हाताळायला शिकू राहिली. ज्याचा खूप चांगला फायदा भविष्यात होईल.
- ऑनलाईन शिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांना स्वयं अध्ययनाची सवय लागली.
- ऑनलाईन शिक्षण प्रणालीच्या मदतीने अगदी शहरे आणि दूर्गम भागातील विद्यार्थीही उच्च गुणवत्ता असलेलं ऑनलाईन शिक्षण घेऊ शकतात.
- ऑनलाईन शिक्षणाचा सर्वात मोठा फायदा हा आहे की, विद्यार्थी देशातील व परदेशातील कोणत्याही संस्थेचे शिक्षण मिळवू शकतात.
- ऑनलाईन शिकवणीसाठी प्रवासाची आवश्यकता नाही, यामुळे वेळेची बचत होईल. इंटरनेटचा सुलभ वापर ऑनलाईन शिक्षणासाठी वरदान ठरला आहे.

ऑनलाईन शिक्षणाचे तोटे :-

- ऑनलाईन शिक्षणाचा तोटा हा आहे की, आपल्या देशातील खूप विद्यार्थ्यांची आर्थिक परिस्थिती बळकट नाहिये म्हणून ते ऑनलाईन शिक्षणासाठी महागडा ॲन्ड्रॉइड मोबाईल, लॅपटॉप घेऊ शकत नाही. असे गरजू पण मागास विद्यार्थी हे ऑनलाईन शिक्षणापासून नेहमी वंचित राहतात.
- ऑनलाईन शिक्षणाला बहुतेक विद्यार्थी गांभीर्याने घेत नसतात, चालू लेक्चरला एकमेकांशी गप्पा मारतात. वेळेवर ऑनलाईन लेक्चरला हजर राहत नाहीत.
- ऑनलाईन शिक्षणातील सर्वात मोठी अडचण नेटवर्कचा प्रॉब्लेम येणे. कारण ऑनलाईन लेक्चर चालू असताना एखाद्याचे नेटवर्क गेले तर लेक्चरमध्ये शिकविलेला भाग त्याचा अपूर्ण राहतो. म्हणून ऑनलाईनसाठी उत्तम लेक्चर असणे फार गरजेचे असते.
- मोबाईलसमोर तसेच कॉम्प्युटरसमोर जास्त वेळ बसल्याने बहुतेक विद्यार्थ्यांना डोळ्यांचा तसेच कानाचा त्रास होण्याची दाट संभावना असते.

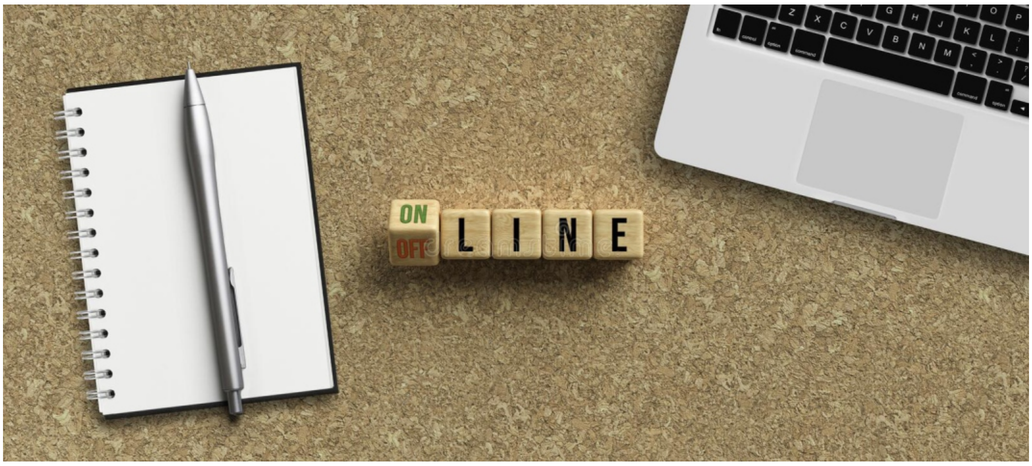

- मोबाईलवर रोजचा अभ्यास असल्यामुळे मुलांचे मन व्यतिरिक्त इतरही अनेक गोष्टींकडे विचलित होण्याची शक्यता मोबाईलवरील ऑनलाईन शिक्षणात असते.
- ऑनलाईन शिक्षणात कोणता विद्यार्थी काय करतो हे शिक्षकांना विद्यार्थ्यांनी व्हीडीओ बंद केल्यामुळे अजिबात दिसत नाही. त्यामुळे बहुतेक विद्यार्थी लेक्चरला झोपा देखील काढतात.
- घरी बसून शिक्षण केल्यामुळे कोणत्याही विद्यार्थ्याला आपल्या मित्र मैत्रीणींशी भेटता येत नाही, कारण सर्व अभ्यास तसेच लेक्चर देखील ऑनलाईनच होते. ज्यामुळे विद्यार्थी एकलकोंडा बनतो.
- ऑनलाईन वर्गात विद्यार्थ्यांना जेव्हा काही शंका असेल तेव्हा हात वर करुन प्रश्न विचारता येत नाहीत.
- ऑनलाईन वर्गाच लेक्चरची गती बदलू शकत नाही परंतु पारंपारीक वर्गामध्ये विद्यार्थ्यांचे अनुसरणे शक्य नसल्यास गती कमी जास्त होऊ शकते.
- शिक्षण म्हणजे फक्त पुस्तकी ज्ञान नसते, त्यामुळे आपण पाहतो की शाळेत विविध उपक्रम सुध्दा घेतले जातात, ज्याद्वारे व्यक्तिमत्व विकास शक्य होत असतो. ऑनलाईन शिक्षणात अशा विकासाची उणिव नक्कीच भासते.
- शाळेत खेळ, कला तसेच इतर सांस्कृतिक उपक्रम घेतले जातात, ऑनलाईन शिक्षणामुळे हे घेता येत नाही.

ऑनलाईन - ऑफलाईन परीक्षेचे फायदे - तोटे

दातखिळे शुभम
एस.वाय.बी.ए.

''फळा आणि खडू लागलेत रडू
विचारत आहे प्रश्न, शाळा कधी होनार सुरु
छम छम छडीचा राहिला नाही धाक
ढिगभर सुट्ट्या आणि परीक्षाही माफ
डिजीटल फळ्यावर ऑनलाईन शाळा,
गुगलवर हजेरी.. युट्यूबचा लळा
मोबाईलच्या स्क्रीनवर, मैदान गाजत आहेत,
पबजीतल्या बंदुका रातभर वाजत आहेत,
आता वाजल का घंटा.. शिजेल का सुकडी
लक्षात तरी राहील का इयत्ता आणि तुकडी''

गेल्या काही वर्षापासून शाळा, महाविद्यालय बंद आहेत. त्यामुळे आपण सर्व घरबसल्या ऑनलाईन शिक्षण घेत आहोत. ऑनलाईन शिक्षणाबरोबरच परीक्षाही एम.सी.क्यू. पध्दतीने होत आहेत, परंतु विद्यार्थी खरचं ऑनलाईन परीक्षा मनापासून देत आहे की नाही, हाच मुळ प्रश्न उपस्थित होत आहे. ऑनलाईन पेपरचे फायदे आणि तोटे आपल्याला व्यवस्थित समजून घ्यावे लागतील.

ऑनलाईन शिक्षणाला आणि परीक्षांना आधुनिक शिक्षणाचे नवीन स्वरुप म्हटले जाऊ शकते, ज्यात विद्यार्थ्यांना लांब प्रवास करुन शाळेत फळ्यासमोर बसण्याऐवजी घरबसल्या लॅपटॉपवरुनच संपर्क करता येतो. या शिक्षणासाठी आवश्यकता एवढीच आहे की, विद्यार्थ्यांकडे चांगले इंटरनेट कनेक्शन आणि मोबाईल, लॅपटॉप असायला पाहिजे. आज शाळा, कॉलेज तसेच स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणारे विद्यार्थी कोचिंगसाठी घराबाहेर न जाता घरीच बसून निश्चीतपणे शिक्षण घेत आहेत. विदेशात शिक्षणाची इच्छा असुनही आर्थिक परिस्थितीमुळे / परिस्थिती ठिक नसल्याने विद्याथ्यांना या शिक्षणाचा फायदा झाला आहे. ऑनलाईन शिक्षणामुळे विद्यार्थी हा देश विदेशात विविध कोर्सेस करु लागला. विद्यार्थ्यांच्या मार्कांमध्ये वाढ झाली, परंतु विद्यार्थी यातही गैरवापर करु लागला. ऑनलाईन शिक्षणाने विद्यार्थ्याचे वाचन, लेखन त्याचबरोबर अंकगणित या सर्व गोष्टींवर खूप मोठा परिणाम झाला. विद्यार्थी ऑफलाईन परीक्षेपासून दूर चाललेला आपल्याला दिसून येतो.

ऑनलाईन शिक्षणाचे, परीक्षांचे खूप तोटे देखील आहेत. ग्रामीण भागात लाईट, इंटरनेट कनेक्शन, मोबाईल, लॅपटॉप यासारख्या खूप समस्या आहेत. त्यामुळे विद्यार्थी परीक्षा देऊ शकला नाही. त्याचबरोबर बऱ्याच परीक्षांच्या वेळी विद्यार्थी चिट करताना दिसून आले, गैरप्रकार आढळले. ऑनलाईनमुळे सारखे लॅपटॉप, मोबाईलसमोर बसल्याने डोळे, कान, हृदयाला त्रास होतो. त्यामुळे ऑनलाईन परीक्षेचा जसा फायदा आहे तसाच तोटा देखील आहे.

सर्वांना ऑनलाईन शिक्षण हवे आहे, पण विसरुन कसे चालेल, की ऑनलाईन शिक्षणापेक्षा ऑफलाईन शिक्षण हे चांगले आहे. आता घरीच शाळा भरते आहे, जे सर आपण शाळा महाविद्यालयात पाहत होतो, ते आता घरबसल्या मोबाईल, लॅपटॉपवर इंटरनेटच्या माध्यमातून ऑनलाईन दिसत आहे. नवनविन शकला वापरुन नेट, ॲपच्या माध्यमातून आपल्याशी संवाद साधताना दिसून येत आहे. झुम, गुगल मीट अशा वेगवेगळ्या ॲपवर मित्रमैत्रीणी भेटत आहेत. ४० मिनीटांच्या तासामध्ये फक्त ऐकण्याचे काम करत असतो. शिक्षकांनी प्रश्न विचारले तर आवाज येत नाही म्हणून सांगतो. ऑनलाईन शाळेचे प्रॉब्लेमच असतात, कधी शिक्षक तर कधी विद्यार्थी अदृष्य होतात. पण आता जणू त्याची सवयच झाली आहे.

रेंजसाठी मुले आता घरावर, झाडावर, डोंगरावर जिथे रेंज मिळेल तेथे जाऊन बसू लागली. सारखे मोबाईल स्क्रीन समोर असल्याने डोळ्यांची बुब्बुळे आता मोठी झाली आहेत. डोळ्यांमधले अश्रु आले, डोकेदुखी वाढली. स्क्रीनसमोर बसून पोरं आता कंटाळली. घरातला मोबाईल पालकांकडे कमी आणि मुलांकडे जास्त असतो. काही विचारलं तर अभ्यास आहे सांगतात. पालकांची आता दमछाक होऊ लागली. या ऑनलाईन शाळेमुळे पालक त्रस्त होऊ लागले. सगळ्याच पालकांना परवडेल इतकही ऑनलाईन स्वस्त राहिलं नाही. ग्रामीण भागातील पालकाची नवीन मोबाईल घेण्याचीही ऐपत नाही. सांगाना कसे ऑनलाईन शिक्षण घेऊ शकतील ते?

विद्यार्थी दर वेळेला विचारत असतो, हे नाही

कळलं, ते नाही कळलं. वारंवार व्हीडीओ पाहून तेही वैतागले आहेत. जर ऑनलाईन शिक्षणात काही समजलेच नाही तर परीक्षा तरी कशा देणार? ऑनलाईन - ऑफलाईन शिक्षण समजून घेऊन आपण त्याचे फायदे - तोटे लक्षात घेतले पाहिजे. ऑनलाईनचा फायदा असा आहे की, विद्यार्थ्यांना वेळ, पैसा, उर्जा लागत नाही. त्यामुळे संसाधनांचा वापर कमी होतो. शाळा, महाविद्यालयात जावे लागत नाही. जर एखादा मुद्दा समजला नाही तर तो आपण वारंवार नेटच्या माध्यमातून पाहू शकतो, समजून घेऊ शकतो. ऑनलाईन परीक्षा ही एमसीक्यू पर्यायाची असते. जितकी सोपी तितकीच अवघडही आहे. प्रश्नाचे उत्तर चुकले की गुण कमी होत असतात. परंतु ऑफलाईन परीक्षेत काहीतरी लिहीले असेल तर थोडे फार गुण मिळत असतात. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन - ऑफलाईन परीक्षांचा अभ्यास करुन समजून घेऊन निर्णय घ्यायचा आहे की ऑनलाईन परीक्षा घ्यायची की ऑफलाईन. ऑनलाईन परीक्षांचे तोटे आहेत की, जर एखाद्या वेळेस परीक्षा देताना अचानक तांत्रिक अडचणी येऊ शकतात. रेंज जाऊ शकते. ऑनलाईन परीक्षेत कित्येक विद्यार्थी गैरवापर करताना दिसून येतात. मुलांच्या डोळ्यालाही त्रास होतो, डोकेदुखी वाढते. मानसिक ताणतणाव वाढतो. ऑनलाईन परीक्षेत विद्यार्थी काय करतोय हे शिक्षकांना दिसत नाही. त्यामुळे विद्यार्थी बेशिस्त होतात. शिस्तीची कमतरता निर्माण होते. व्यावहारीक अनुभव आणि प्रात्यक्षिके ही शिक्षणाच्या दृष्टीने खूप महत्वाची आहेत. ऑनलाईन शिक्षणात प्रात्यक्षिकाचा अभाव दिसून येतो. म्हणूनच म्हणावेसे वाटते,

गुरुजी तुमच्या माझ्यामध्ये
ही स्क्रीन आडवी येते,
खरचं सांगतो या ऑनलाईन तासाला
घुसमट माझी होते
कुंभाराच्या स्पर्शाविना कसा घडावा गोळा,
नको नको देवा ही ऑनलाईन शाळा,
वाचन कशास म्हणतात?
लेखन कशास म्हणतात?
उगाच शाळा, कॉलेजला जाण्याचा
करतो हो मी चाळा,
नको नको देवा ही ऑनलाईन शाळा!
नको व्हीडीओ, नको ती टेस्ट
गुरुजी तुमच्या पुढ्यात बसून
मिळते हो शिक्षण बेस्ट,
खडुच्याही स्पर्शासाठी आसुसलेला फळा,
नको नको देवा ही ऑनलाईन शाळा!

शाळा

दातखिळे शुभम
एफ.वाय.बी.ए.

गम नाही बाकडी, नाही खडू नी फळा,
मोबाईल लॅपटॉपच्या स्क्रीनसमोर भरली आमची शाळा,
येवढा मोठा वर्ग येवढ्याच्या स्क्रीनमध्ये सामावलाय
छोट्या छोट्या त्या खिडक्यांमध्ये मित्र माझा हरवलाय,
घरात खुर्चीवर एकटेच बसलोय, आजुबाजुला मित्र नाही
काही अडल तर गुमान सांगणार मित्राचं ते छत्रही नाही
सर्व समजल्याचा आव आणतोय, करुन चेहरा भोळा
मोबाईल, लॅपटॉपच्या स्क्रीनसमोर भरली आमची शाळा
वर्गाच्या त्या चार भिंती, ते फळे आणि मी लिहीलेला सुविचार,
शिकता शिकता मजा मस्तीचे तेथे बहाने हजार,
मित्र मैत्रिणी, मधली सुट्टी एकत्र खाल्लेला डबा
फक्त विद्येचं माहेरघर नव्हे तर स्वप्नांची ही जागा,
छोट्याशा स्क्रीनसमोर नजरच आंकुच तिथे
शंका कुशंका म्युट झाल्यात, विचार शक्तीच खुंटली
आभासी या वातावरणाचा कसा लागेल लळा
मोबाईल, लॅपटॉपच्या स्क्रीनसमोर भरतीय आमची शाळा!
दप्तर नाही, ओझं नाही, पाठ दुखणं थांबलय,
डोळे मात्र बारीक झालेय, डोकं दुखणं वाढलय,
पायपीट नाही, ट्रॅफीक नाही, शाळाच घरात आलीये,
जाता येताना रस्त्यावरची दंगामस्ती हरवून मेलीये
गुपचूप खात खात व्हीडिओ बघणं हाच काय तो चाळा,
मोबाईल लॅपटॉपच्या स्क्रीनसमोर भरतीय आमची शाळा!

हिंदी विभाग

विभागीय संपादक

प्रा.गोरक्ष इदे
प्रा.बाळासाहेब शेटे
प्रा.रोहिणी डावरे

ऑनलाईन - ऑफलाईन परीक्षा के लाभ और हानि

प्रा.डॉ. दिपाश्री कैलास गडाख
हिंदी विभाग

आज विज्ञान इतनी उन्नति कर चुका है कि इस युग को ही विज्ञान युग कहा जा सकता है। विज्ञान की वजह से मानव का जीवन सुख सुविधाओं से युक्त है। विज्ञान के कारण चिकित्सा, उद्योग, व्यापार के क्षेत्रों में अभूतपूर्व उन्नति हुई है। उसी प्रकार से शिक्षा के क्षेत्र में विज्ञान की वजह से प्रगति हुई है।

ऑनलाईन परीक्षा भी विज्ञान की ही देन है। ऑनलाईन परीक्षा के बहुत सारे फायदे है वह निम्नलिखित स्पष्ट है।

फायदे :-

१)आसान संचार :-

ऑनलाईन परीक्षा की प्रक्रिया से विज्ञार्थियों के साथ संपर्क मे रहना बहुत आसान हो जाता है। फॉर्म भरते समय छात्रों से उनका कॉन्टॅक्ट नंबर और ई मेल लिया जाता है। सारी ऍडमीशन / परीक्षासे संबंधीत जानकारी इन्ही दो तरह से विद्यार्थियों को दी जाती है। उन्हे एसएमएस और ई मेल द्वारा सुचित किया जाता है।

२) कम खर्चा :-

ऑनलाईन परीक्षा की वजह से अतिरिक्त खर्चों में कटौती होती है। परीक्षा का संचालन पूर्ण रुप से टेक्नॉलॉजीद्वारा किया जाता है। जब आज विभिन्न स्थानों पर कई उम्मीदवारों के लिए परीक्षा आयोजित करना चाहते है तब यह खर्चे कम करने के लिए बहुत फायदेमंद होती है।

३) प्रश्नपत्र बनाना :-

ऑनलाईन परीक्षा में प्रश्नपत्र बनाना बहुत आसान है। पारंपारीक परीक्षाओं के लिए प्रश्नपत्र बनाना कठीन कार्य है। शिक्षकों को खुद प्रश्न चुनकर, उसे प्रश्नपत्र के रुप में ढालना पडता है। इस कार्य में बहुत समय लगता है और गलतियों की संभावना भी होती है।

ऑनलाईन परीक्षा में आप सभी तरह के प्रश्न अपलोड कर सकते है। इस प्रक्रिया से पेपर के लीक होने की संभावना भी बहुत कम हो जाती है।

४) प्रवेश से जुडे विश्लेषण :- परीक्षा के बाद उसका विश्लेषण भी यह टेक्नॉलॉजी द्वारा संभाव है। आप व्यक्तिगत प्रदर्शन और पूरे समुह के प्रदर्शन का विश्लेषण कर सकते है। इसके अलावा आप क्षेत्र के आधार पर भी डेटा का विश्लेषण कर सकते है। यह विश्लेषण आपको एक बेहतर निर्णय लेने में मदद करेंगे।

५) सुरक्षा :- ऑनलाईन परीक्षा की प्रक्रिया बहुत सुरक्षित है। एक बार सारे प्रश्न अपलोड करने के बाद, सॉफ्टवेअर उन प्रश्न फेर बदल कर के छात्रों को दिये जाते है। इस लिए शिक्षकों को पेपर लीक जैसी समस्यांओ का सामना नहीं करना पडता। यह प्रक्रिया छात्रों को नकल करने से रोकने में भी सक्षम है। यदि कोई छात्र नकल करने की कोशिश करेगा तो कम्प्युटर द्वारा उसे चेतावणी दी जाएगी। तीन चेतावनियों के बाद छात्र की परीक्षा समाप्त कर दी जाएगी।

६) त्वरित परिणाम प्रसंस्करण :- एक ऑनलाईन परीक्षा में अंको की गिनती तुरंत और सटीक रुप से की जाती है।

७) समय की बचत :- ऑनलाईन परीक्षा विद्यार्थी मोबाईल के द्वारा घर पर ही दे सकते है या विद्यार्थी जहाँ कहीं भी हैं वहाँ से भी वह परीक्षा दे सकता है। विद्याथीयों को यह परीक्षा देने के लिए महाविद्यालयों में आने की जरुरत नहीं है, इसी कारण उनकी समय की बचत होती है।

हानियाँ :-

ऑनलाईन परीक्षा कम्प्युटर की जानकारी के बिना उत्तीर्ण नहीं की जा सकती है। ऑनलाईन माध्यम में उम्मीदवार को प्रश्न हल करने के लिए निश्चित समय दिया जाता है और समय समाप्त होते ही हमें सिस्टम छोडना पडता है। ऑनलाईन परीक्षा घर पर या कहीं से भी दे सकते है इसलिए इसमें तटस्थता नहीं होती। विद्यार्थी अपने मित्रों का साथ लेकर या एक जगहपर इकट्टा होकर प्रश्नपत्र हल करते है।

कुछ वर्णनात्मक परीक्षाओं में ऑनलाईन टाईपिंग भी लेती है। जिसमें तेज टाईपिंग के साथ उस विषय पर भी सोचना पडता है जिस पर निबंध या पत्र

लिखना हो। उम्मीदवार की योग्यता या विचार प्रक्रिया की जांच करने के लिए परीक्षाएं ली जाती है, न कि टाईपींग की गति की जांच करने के लिए।

इसलिए हम कह सकते है कि उम्मीदवार में रचनात्मकता की कमी हो जाती है क्योंकि वे टाईपिंग की गति पर ध्यान केंद्रित करते है।

यह परीक्षा प्रत्येक छात्र की परिस्थिती हेतु उचित नहीं है क्योंकि कई ऐसे छात्र भी समाज में होते है जो निर्धन वर्ग से आते है और ऐसे छात्र कभी कभी तकनीकी रुप से पिछडे होते है। जिस कारण ऑनलाईन परीक्षाओं के विभिन्न चरणों से गुजरने में यह असफल होते हैं।

ऑफलाईन परीक्षा के फायदे :-

१) ऑफलाईन परीक्षा का माध्यम विभिन्न प्रकार का हो सकता है जैसे :- लघुउत्तरीय प्रश्न या निबंधात्मक प्रश्न।

२) ऑफलाईन परीक्षा हेतु पेन, पेन्सिल, नोट बुक आदि की आवश्यकता पडती है।

३) ऑफलाईन परीक्षा में परीक्षा नियंत्रक या परिक्षणकर्ता किसी विशेष स्थान से सभी छात्रों के मध्य उपस्थित रहते है।

४) ऑफलाईन परीक्षा प्राचीन काल से चली आ रही प्रक्रिया है।

५) ऑफलाईन परीक्षा में सबसे बडा फायदा है कि यह परीक्षा लघुउत्तरीय या निबंधात्मक प्रश्न स्वरुप होता है इसी कारण छात्र बहुत ही बारीकी से पढाई पर ध्यान देते है और पढाई करते है।

ऑफलाईन परीक्षा की हानियाँ / नुकसान:-

१.ऑफलाईन परीक्षाओं के गुणोंका परिणाम उत्पन्न करने में बहुत समय लगता है।

२.महाविद्यालयों और पाठशालाओं में परीक्षाओं की लागत बहुत होती है। प्रश्न और उत्तर पत्रिकाएँ छापने से लेकर परिवहन लागत तक एक परीक्षा आयोजित करने के लिए महाविद्यालयों को बहुत खर्चा उठाना पडता है।

३.ऑफलाईन परीक्षाओं के लिए प्रश्नपत्र बनाना कठिन कार्य है। शिक्षकों को खुद प्रश्न चुनकर उसे प्रश्नपत्र के रुप में ढालना पडता है। इस कार्य में बहुत समय लगता है और गलतियों की संभावना भी होती है।

गांव और मीडिया

प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड
(हिंदी विभाग प्रमुख)

मीडिया समाज और सरकार के बीच का माध्यम है। समाज तथा सरकार की दूरी को मीडिया ने कम कर दिया है। सोशल मीडिया के पूर्व की दुनिया व बाद की दुनिया कैसी है। सन १९८० के बाद सरकारने मीडिया को प्रभावित किया। खरीदना शुरु किया। राजनीति मीडिया में शुरु हुई। फेक न्युज एक बडी चुनौती है। पत्रकार राजनीति करते है, यह पत्रकारिता के लिए ठीक नही है। पत्रकारीता में कुछ पत्रकार इमानदार भी है। नोटबंदी का नतीजा, बैंकवालों ने हाथ साफ कर दिया। विज्ञापन देकर सरकार खबरों को दबाती है। सरकार मीडिया को खरीदती है। परंतु एक बात है सारा मीडिया सरकार खरीदती है। परंतु एक बात है सारा मीडिया सरकार खरीद नहीं सकती। सभी को मार या दबा नहीं सकती।

आज मीडिया एक उत्पाद है। पुंजी का बडा खेल है मीडिया। आभासी दुनिया का सच है मीडिया। सूचना, ताकत, लोकतंत्र, आतंकवाद की व्याख्या करता है मीडिया। नया मीडिया नया विश्व दे रहा है, कैमरा, लाईट, पुँजी का विश्व है। चमकते नायक कैमरा से बना है। सौंदर्य कैमरा से बनता है, लेंस से बनता है। तुरंत कुआ खो दो पानी लो। वास्तविक नायक नही, मेगा फिक्सल का कमाल है।

कभी कभी ऐसा लगता है कि, गांव में मीडिया है ही नहीं, मीडिया तो शहर में है। मीडिया से सद्‌गुण कहाँ चला गया पता नहीं। म.गांधी ने गांव को सबसे केंद्र में रखा था। गाँव को ज्यादा सक्षम बनाना है। गांधीजीने ग्राम स्वराज की बात कहीं थी।

देश स्वतंत्रता पूर्व गांव में सुविधायें थी। पुस्तकालय, स्कूल, मैदान थे। गांव में लोग समाचार पत्र पढते थे, कहानियाँ पढते थे पर आज गाव में वह सब नहीं है। गांवो में टी.वी., मोबाईल है। समय के साथ गांव बदल गया है। गांव टेक्नॉलॉजी से अछूता नहीं रहा है। परंतु कृषि प्रधान देश के गावों में मुलभूत सुविधाये नहीं है। कृषि के संदर्भ में मशीन नहीं है। आधुनिक युग में शहर और गांव में बहुत अंतर है। शहर में स्मार्ट बनने का सपना देखते है, स्मार्ट गांव का सपना नहीं देखा जाता। गांव में सडक, बिजली, पानी की सुविधायें नहीं मिल रही है। जो आधुनिक जानकारी मिल रही है, उसका क्या करेंगे। मीडिया शहर के लिए है। शहर की बातों को रखता है। घटनाओं को दिखाता है। गांव में क्या हो रहा है, गांव की समस्या क्या है, वह नहीं दिखाते। मीडिया गांव को नजरअंदाज करता है। गांव में और अच्छा होना है तो मीडिया की भूमिका महत्त्वपूर्ण है।

गरीब वर्ग के लोग शहर की ओर भाग रहे है। शहर का आकर्षण है। शहर में काम करने आते है। पहले गांव के लोग सुबह काम करने शहर आते और संध्या अपने गांव, घर लौट जाते थे। पर आज के वक्त वह सब दिखता नहीं। आज शहरी बनुष्य साल दो साल बाद गावं में आता है तो भाईचारा दिखता नहीं है। सामाजिक दूरी बन गई है।

मीडिया शहरी बातों को उठाता है। मीडिया का बाजारीकरण हुआ है। न्यूज चैनल प्राइव्हेट आ रहे है। नंबर वन में जाना चाहते है। होड लगी है। गांव के लोग इसमें शामिल नहीं है। मीडिया पर शहरी बाते अधिक होती है। केवल चुनाव के वक्त गांव की समस्याएँ उठाई जाती है। टी.वी. पर दिखाते है। गरीबी गांव में है, स्वास्थ्य की सुविधा गांव में नहीं है। गांवों में कोरोना से कितने लोग मर गये टी वी पर दिखाया ही नही। गंगा नदी में लाशे बह रही है दिखाते है। शहरी मीडिया गांव को दूर ही रखता है।

मनरेगा २००९ में आया। गांव में रोजगार आया। लोगों को काम मिला। रोजगार उपलब्ध हो रहे है। पंचायत राज ७३ सेशन द्वारा गांधीजी के व्हीजन पर है। गांव के लोगों में भी रुचि निर्माण हो गई। लोग जागृत हो गये। सामान्य लोग अनुभव करने लगे कि हम भी पावर में है। ग्रामसभा में ताकद है। समाज का व्यवस्था में विश्वास जागा है। मीडिया निश्चित भेदभाव करती है।

किसान गावों से शहर आकर आंदोलन करते है। शहरी आंदोलन का प्रभाव मीडिया में अधिक होता है। क्योंकि मीडिया कार्पोरेट का है। कार्पोरेट नहीं चाहते कि किसानों का आंदोलन दिखाये। शहरी समस्या को दिखाते है, गांव की स्थिती को नहीं दिखाते। किसानों की भलाई की बात कौन करता है?किसानों के आंदोलनों को दबाया जाता है। अण्णा हजारेजी के

आंदोलन को बहुत चलाया। क्योंकि उसमें शहरी लोग थे। सरकार गिर गई पर बील पास नहीं हो पाया।

७० सालों में गांव में जो स्थिति बनी है, जो गॅप रहा है, उसी को दूर करने का काम मीडिया कर सकता है। मीडिया का ध्यान गांव पर होना चाहिए। कोरोना काल में गांव से मजदुरी करने शहर आये लोग फिर गांव की ओर चले गये। गांव तक पहुँचते पहुँचते कुछ मर गये। मीडियाने यह नहीं दिखाया। मीडिया कोरोना का भय दिखा रहा था। युवाओं के जॉब चले गये, काम गये, रोटी छिन ली गई। उसके बारे में मीडिया बात नहीं करता। कंगना रानावत पर बात होती है, नवनीत राना पर बात होती है। हुनमान चालीसा पर बात होती है। मीडिया का कर्तव्य है आम आदमी की बात करें।

मीडिया का काम केवल मनोरंजन करना नहीं है। लोगों को जागृत करना, जानकारी देना है। आज मीडिया की भूमिका पर प्रश्नचिन्ह है। टी.आर.पी. के चक्र में मीडिया खुद फंसेगा। मीडिया सच्चाई दिखाये। बाबा रामदेव योगा करते, बार बार क्यों दिखाते है? समय का सदुपयोग होना चाहिए। बाकी चीजें लोगों पर छोड दें।

आशा करते हैं कि शहरी समस्या की तरह गांव की समस्या को भी मीडिया दिखाये। गांव का विकास होगा, तो मजदूर शहर नही आयेंगे। शहर में भीड नहीं होगी। तब स्मार्ट सिटी बन जायेगी। शहर आज मेगासिटी बनता जा रहा है। आजादी के बाद ७०-७५ साल में गांव आज भी वैसा ही है, ऐसी बात नहीं है सुधार हुआ है, पर गांव में रोजगार नहीं है। इस तरह सारगर्भित विचारों को व्यक्त कर तमांम समाज को सोचने के लिए बाध्य करने का प्रयास है।

इंग्रजी विभाग

विभागीय संपादक

प्रा.एस.व्ही.साळवे
प्रा.जी.डी.लांडगे

A movie that predicted Corona Virus "Contagion" (2011 film) Nothing spreads like fear

Prof. Rahul V. Pancham
English Department

Contagion is a 2011 science thriller movie. It is directed by Steven Soderbergh. It has an Oscar winner casts Matt Damon, Kate Winslet, Gwyneth Paltrow, and Marion Cotillard. The movie is about an unknown virus spreading across the globe rapidly. People are advised to use masks and lockdown like situation is imposed by the government to control the spread of that unknown virus. We salute the imagination of the director experiencing the outbreak of corona virus in 2019 across the globe. Though the movie is premiered in 2011, we find the same fear in 2019. The movie is so life like that we experienced the situation in 2019. U.K. Health Secretary Matt Hancock said the 2011 movie "Contagion," depicting the breakdown of society during the pandemic.

Beth's husband Mitch rushes her to the hospital when she suffers a seizure. She dies from a previously unknown virus. Mitch finds that his 6-year-old stepson Clark has also died. Mitch is isolated but found to be naturally immune. He keeps his teenage daughter Jory quarantined at home. In Atlanta, Department of Homeland Security representatives meet with Dr. Ellis Cheever of the Centers for Disease Control and Prevention (CDC) over concerns that the disease may be a bio weapon. Dr. Erin Mears goes to Minneapolis where she traces everyone having had contact with Beth. She negotiates with reluctant local bureaucrats to commit resources for a public health response. Mears becomes infected and dies. As the novel virus spreads rapidly several cities are placed under quarantine, causing panic buying, widespread looting, and violence. Dr. Ally Hextall finds the virus is a combination of genetic material from pig and bat-borne viruses. Scientists are unable to discover a cell culture to grow the newly identified MEV-1. Cheever determines the virus too virulent to be researched at multiple labs and restricts all work to one government site. Hextall orders Dr. Ian Sussman a researcher from University of California, San Francisco researcher to destroy his samples. Believing he is close

to finding a viable cell culture Sussman violates the order and identifies a usable cell culture from which Hextall develops a vaccine. Scientists determine the virus is spread by respiratory droplets and fomites. Conspiracy theorist Alan Krumwiede blogs about the virus. He claims to have cured himself of the virus using a homeopathic cure derived from forsythia. People seeking forsythia violently overwhelm pharmacies. Krumwiede, having faked being infected to boost sales of forsythia is arrested for conspiracy and securities fraud.Hextall inoculates herself with the experimental vaccine. She visits her infected father. She does not contract MEV-1 and the vaccine is declared a success. The CDC awards vaccinations by lottery based on birthdates. By this time, the pandemic's death toll has reached 2.5 million in the U.S. and 26 million worldwide.

Earlier in Hong Kong World Health Organization (WHO) epidemiologist Dr. Leonora Orantes and public health officials comb through security videotapes of Beth's contacts in a Macau casino and identify her as the index case. Government official Sun Feng kidnaps Orantes as leverage to obtain a vaccine for his village, holding her for months. WHO officials provide the village with the earliest vaccines and she is released. When she learns the vaccines were placebos, she goes to warn the village. Mitch stages a home "prom" for Jory, as life begins to return to normal. In a flashback to the spillover event, a bulldozer from Emhoff's company clears rainforest in China which causes disturbance tothe bats. One bat finds shelter in a pig farm and drops an infected piece of banana that is then consumed by a pig. The pig is then slaughtered and is prepared by a chef in a Macau casino, who, without washing his hands, transmits the virus to Beth via a handshake.

In conclusion we can say that the messages from 'Contagion' and our real-life pandemic are the importance of hope, grit and the sense of community. We have all experienced this during covid19 pandemic. We reckon movies as fictional representation of unreal incidents but this movie is more real than anything else. Even Paul Off it, a pediatrician and vaccination expert stated that "typically when movies take on science, they tend to sacrifice the science in favor of drama.

Feminism in Theory and Practice with Reference to Jai Nimbkar's Novels

Prof. Dipak P.Jadhav
English Department

Introduction: In Indian English literature, as far as the modern women's literary development is concerned the authors such as Anita Desai, Kiran Desai, Arundhati Roy, Shashi Deshpande and Jai Nimbkar and poets such as Kamala Das, Monika Varma, Margaret Chatterjee, Nasima Aziz, Suniti Namjoshi and so on, have given more importance to women and their emotions. The image of women in contemporary Indian literature has changed drastically. No more is woman considered or portrayed as a weak person, or falling on the feet of her husband or trying to please him always. Traditionally a good woman is synonymous with a good wife. This is reflected in the past popular and well-known myths about women, for example, in stories of Savitri and Satyawan, Nala and Damayanti and above all in Sita-Ram legend. Others like, Draupadi, Gandhari and Arundhati are all seen in the contexts of their husbands. Modern feminist writers have tried to transform this image of women as seen in myths by portraying them in more realistic manner. One such a writer is Jai Nimbkar, who has portrayed her women characters more realistic and powerful. Elaine Showalter has introduced three phases of modern women's literary development: the feminine phase (1840-1880), during which woman writers refused to imitate the dominant male traditions; the feminist phase (1880-1920), in this phase women fought for their rights and female phase (1920 to onwards) during this phase women writers developed their own taste, imagination power and created literature on their own experiences. The discussion by Showalter examines timeless questions about differences between men and women and the obvious resulting competitions and arguments. Showalter's essays prove Virginia Woolf's view that, 'A woman's writing is always feminine and it cannot help being feminine'. For two centuries women struggled for their rights. Mary Wollstonecraft's “A Vindication of the Rights of Women”(1792), American Margaret Fuller's “Women in the Nineteenth Century”(1845) and Elaine Showalter's “A Literature of

their Own: British Women Novelist from Bronte to Lessing”(1970) are some noteworthy books in the field of feminism. The male contribution to this tradition of feminist writing includes John Stuart Mill's “The Subjection of Women”(1869) and “The Origin of the Family, Private Property and the State”(1884) by Friedrich Engels. Notwithstanding the contributions of revolutionary nineteenth and early twentieth century authors, such as Mary Wollstonecraft and her daughter, Mary Shelley, George Eliot (Mary Ann Evans), Charlotte Perkins Gilman and Virginia Woolf, feminism developed mostly at the beginning of late twentieth century women's movement. That movement included the writing of Simone de Beauvoir, Kate Millet and Betty Friedan. Women Characters in Temporary Answers: When we study Jai Nimbkar's novels we observe that she has given more importance to her women characters than her men characters. Not only the major but her minor characters are also powerful. These characters possess more strength because she is a feminist writer. In her novel “Temporary Answers” the heroine, Vineeta has strength and courage. She is a doctor and does her practice with her childhood friend and college mate, Vilas. She accepts her husband, Nagendra's death with great courage. She does not claim any property of her husband. After the death of her husband she comes to Pune from Mumbai and starts a new life with hopes. We are told that how boldly cleverly she treats her patients than Dr. Vilas. Vineeta lives alone in her flat. She drives car. She opposes her parents when she thinks they are wrong. She respects her parents as well as her in-laws. Above all she loves Abhijit, who works with her father in his college as a lecturer. She becomes ready to marry Abhijit in spite of her parents' strong opposition. The second female character in the novel is Kishori, Vineeta's friend. She is clever in her family life. She works in “All India Radio”. She is shown more significant than her husband, Madhu. The third female character in the novel is Madhuri, Vinneta's younger sister, a bold girl in Athavale family. She quarrels with her mother when her mother tries to blame her modern ideas. She is bold enough to run away with her boy friend, Ram Sawant. She elopes with him but comes back

soon. It is amazing that she falls in love with Dr. Vilas and marries him. The next woman character is Mrs. Athavale, Vinneta's mother. She is shown as a dominating woman and always passes comments on her husband, Mr. Athavale. She does not bother about her students and colleagues who comment on her oldfashioned ideas. Then we have Mrs. Pawar, as compare to her husband she is super ordinate. She opposes the ideas of her senior doctors boldly when she thinks that she is right. Mrs Pawar handles the patients in the free clinic cleverly. After her death her husband becomes helpless. Indirabai is one more female character in the novel, which is portrayed in detail. She is the landlady where Vineeta's parents live. She gets elected as the president of Women Association, Pune. She starts the clinic for the poor and appoints Vineeta. She also starts the milk scheme for poor children. Her husband is shown as invalid. Women characters in Come Rain: In “Come Rain” the author depicts the predicament of a woman caught in the fetters of patriarchy; who tries to maintain her independence and individuality in the face of disapproval and hostility. In the novel, an effort is made to study the kind of familial authority which is victimized her as well as other female characters and against which they fight and liberate themselves as an independent human beings. In this novel the heroine, Ann is an American girl who marries with Ravi, an Indian without the wish of Ravi's parents. After Ravi comes to India with Ann he begins to neglect her and spends more time with his family. Ann voices her anger and the process of resistance begins. Ravi's family also ill treats her. Ravi begins to seek pleasure in the company of his old friend Usha and indulges in a sexual relationship with her. Ann demands an explanation from Ravi about his behavior and the answer she gets is that either she has to put up with the situation or she has to walk out. Then Ravi plans to return to America and asks Ann to join him but she refuses to go and decides to live independently. She feels relieved that at last she is not “accountable to anybody”. The novel also presents other minor but interesting characters, who are also victims of patriarchy and able to attain their freedom with the happy intervention of Ann, who acts as a liberator. One such character is Usha, a widow with a child, living with her in-laws. Her intimacy with Ravi is a secrete affair and her love for Arun, a lecturer in the University where

she is doing her research. Her in-laws oppose her threatening that they will expel her from the family without her child. She revolts against them and marries Arun and goes to Baroda, leaving her child with her in-laws. She hopes that one day she will become financially independent and will be able to take her child to live with her. The other woman character in this novel is Mohini, Ravi's sister. Her family does not approve her love marriage to a man who does not belong to their caste. Mohini is a commerce graduate and Prem is an engineer. She decides to marry without her parents' consents and marries Prem with the help of Ann. Similarities between Jai Nimbkar's women characters and Jane Austen's women characters: As Jai Nimbkar is a great follower of Jane Austen, we find some similarities between Austen's women characters and Nimbkar's women characters to some extent. For instance, Vineeta of “Temporary Answers” and Elizabeth of “Pride and Prejudice” both are courageous and know the importance of self respect. They are more significant than their male counterparts. Conclusion: Jai Nimbkar's “Temporary Answers” and “Come Rain” are social documents where women are given super ordinate place. In these novels female characters are more significant than male characters. Jai Nimbkar's writing is associated to the third phase of feminism (1920 to onwards), which is known as female phase, during which women writers developed their own taste, imagination power and created literature on their own experiences. Thus, with the help of the above-discussed facts we observe feminism in Jai Nimbkar's novels

Lessons from Corona

Manali Namdeo Rawate

TYBA

Importance of Self-Reliance

No Stronger Institution Than Family

Happiness Lies In The Little Things

Your Mental Health Matters The Most

Kindness Goes A Long Way

Work Is Anywhere Now -working-from-home is possible.

Loneliness Hurts Health More Than We Thought

Honed culinary skills

Personal and social hygiene very important

Vocabulary developed in Corona Virus

Jidnyasa Santosh Wadaje
TYBA

1. Lockdown: The Collins Dictionary declared 'lockdown' as the most used word of the year for 2020. The dictionary defines it as "the imposition of stringent restrictions on travel, social interaction, and access to public spaces"

2. Pandemic: The famous American dictionary, Merriam-Webster had announced 'pandemic' as its word of the year 2020. The word 'pandemic' has roots in Latin and the Greek 'pandēmos', meaning "common, public." Breaking it down further, "pan" means "all" and "demos" means "people." This word is used to describe the illness which affects a very large population, having spread from a community to several countries across the globe.

3. Quarantine: Cambridge Dictionary announced their Word of the Year for 2020 as 'quarantine' as it was one of the most searched words in their dictionary. This word has a similar meaning to isolation and has been widely used throughout the year. But unlike isolation, quarantine involves separating and restricting the movements of people who were exposed to the contagious disease to see if they become sick.

4. Asymptomatic: This word was used to refer to the silent careers of the COVID-19 disease someone who is infected but does not present any kind of symptoms.

5. Containment zone: Another commonly used term during the COVID-19 pandemic is 'containment zone' to describe a geographical zone with limited access in or out to contain an outbreak.

6. PPE: A Personal protective equipment (PPE), is a specialised clothing item used as a safeguard against health hazards including exposure to infectious diseases through physical contact or airborne particles.

7. WFH: This is an acronym for "working from home" or "work from home" which describes work being done remotely.

8. Fomite (which rhymes with 'toe blight') is "an object (such as a dish or a doorknob) that may be contaminated with infectious organisms and serve in their transmission.

9. An outbreak is "a sudden rise in the incidence of a disease"; an epidemic is "an outbreak of

disease that spreads quickly and affects many individuals at the same time"; a pandemic is "an outbreak of a disease that occurs over a wide geographic area and affects an exceptionally high proportion of the population."

10. Community spread is the spread of a contagious disease within a community.

11. Quarantine is currently most often found with the meaning of "a restraint upon the activities or communication of persons or the transport of goods designed to prevent the spread of disease or pests.

12. Contagious is "transmissible by direct or indirect contact with an infected person," and infectious is "producing or capable of producing infection" and "containing pathogenic agents which may be transmitted."

13. The word corona in corona virus means 'crown' in Latin. Corona virus gets its name from the crown like spikes that it has on its surface.

Common English Words borrowed from Indian languages

Atoll, avatar, bandana, bangle, bhelpuri, blighty, bungalow, calico, cashmere, catamaran, cheetah, cheroot, chintz, chit, choky, churidar, chutney, coir, cot, cowrie, cummerbund, cushy, curry, dal, dinghy, dharma, doolally, dungarees, godown, gymkhana, gunny, guru, jodhpurs, jungle, jute, karma, kedgeree, khaki, lacquer, langur, lilac, loot, mandarin, mantra, mogul, mongoose, mulligatawny, myna, nirvana, palanquin, pashmina, patchouli, polo, pukka, punch, pundit, purdah, pyjamas, raita, roti, shawl, shampoo, swami, tank, teak, tiffin, thug, veranda, yaar, yoga.

What is National Education Policy (NEP)

The National Policy on Education (NPE) is a policy framed by the Government of India to promote and regulate education in India. The policy covers elementary education to higher education in both rural and urban India. The first NPE was promulgated by the Government of India by Prime Minister Indira Gandhi in 1968, the second by Prime Minister Rajiv Gandhi in 1986, and the third by Prime Minister Narendra Modi in 2020. The new policy has been launched by the Indian Government under the guidance of ISRO chief doctor K Kasturirangan.

Features of New Education Policy (NEP)

- NEP is planning to replace the 10+2 system with a 5+3+3+4 structure.
- The new 5+3+3+4 School Structure will have 12 years of schooling, three years of preschool, Anganwadi (or Balvatika) and four years of higher secondary school.
- The NEP aims to increase the GER (Gross Enrolment Ratio) from 26.3% to 50%. This policy would require an increase in the number of students studying in higher education and an expansion of the number of university places.
- According to the National Education Policy, the Ministry of Human Resource Development plans to establish a National Mission on Foundational Literacy and Numeracy in India.
- NCERT will create a national Framework for Early Childhood Care and Education (NCPFECCE) for children up to 8 years old.
- By the end of 2040, they aim that all universities will become multidisciplinary institutions, each of which will have 3000 or more students.
- Vocational Education is part of the New Education Policy 2020. It includes teaching the mother tongue and regional languages up to the 5th year of schooling.
- The government of India is looking to spend a total of 6% of GDP to implement National Education Policy.

वार्षिक अहवाल

वार्षिक अहवाल

हिंदी विभाग

शैक्षणिक वर्ष सन २०२१-२२ या वर्षात कोरोना विषाणू संक्रामक रोगाची परिस्थिती असल्यामुळे विद्यार्थ्यांसाठी विशेष कार्यक्रमांचे आयोजन केले गेले नाही. परंतु पदवीत्तर विद्यार्थ्यांसाठी एक दिवसीय सेट-नेट मार्गदर्शन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. प्रा. अनिल झिने, प्रा. संतोष गावंडे, प्रा.डॉ. सौ. दिपाश्री गडाख यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. टी.वाय.बी.ए. हिंदी स्पेशल च्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाइन सर्टिफिकेट कोर्स हिंदी पत्रकारिता या विषयावर राबविण्यात आला. प्रा. गोरख इदे यांनी समन्वयक म्हणून काम पहिले व प्रा.संतोष गावंडे, प्रा. अनिल झिने, प्रा.डॉ.सौ.दिपाश्री गडाख यांचे सहकार्य लाभले. या सर्व कार्यक्रमांचे नियोजन हिंदी विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले.

राष्ट्रीय सेवा योजना

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या एकक मान्यतेनुसार २५० स्वयंसेवकांना प्रवेश देण्यात आला.आझादी का अमृत महोत्सवाच्या पर्वणी व राष्ट्रीय एकात्मतेचा प्रचार व प्रसार करणे, युवकांच्या मनात बांधिलकी निर्माण करणे, युवकांमध्ये नेतृत्व गुणाचा विकास करणे.श्रमप्रतिष्ठा जोपासणे, पर्यावरण रक्षण, जलसंवर्धन, स्वावलंबन, स्वच्छता, युवकांमधील कला गुणांना वाव देणे या सारखी अनेक उद्दीष्टे समोर ठेउन राष्ट्रीय सेवा योजनेने वर्षभर विविध उपक्रम राबविले. कार्यक्रम अधिकारी म्हणून डॉ.शिवाजीराव खेमनर यांचेसह सहकार्यक्रम म्हणून डॉ.विजय शेडगे व डॉ.सौ.रंजना कदम यांची नेमणुक करण्यात आली. वर्षभरात उपक्रमांसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.भास्करराव शेळके व उपप्राचार्य डॉ.संजय ताकटे, सर्व प्राध्यापक व कर्मचारी इत्यादींचे विशेष सहकार्य लाभले.

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

१) वृक्षारोपन-दिनांक २३/०३/२०२२ या दिवशी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने महाविद्यालयामध्ये वृक्षारोपन कार्यक्रम संपन्न झाला. या उपक्रमात सर्व स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदविला. युवा सप्ताह- स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त १२ ते १८ जानेवारी २०२२ या कालावधित युवा सप्ताह साजरा करण्यात आला. या युवा सप्ताह निमित्ताने विविध कार्यशाळा व चर्चा सत्राचे आयोजन

२) दूरदृश्य प्रणाली स्वरूपात आपल्या महाविद्यालयात करण्यात आले.त्यामध्ये स्वामी विवेकानंदांचे विचार व आजचा युवक, वित्तीय साक्षरता अभियान राबविण्यात आले.

३) राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त आपल्या महाविद्यालयात दि.२५ जानेवारी २०२२ रोजी विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. निबंध लेखन स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, चित्रकला, घोषवाक्य स्पर्धा अशा स्पर्धांचे आयोजन केले.या उपक्रमास सर्व स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदविला.

४) दिनांक ०८ मार्च २०२२ रोजी महाविद्यालयात जागतिक महिला दिन साजरा करण्यात आला. महिला दिनाचे औचित्य साधून डॉ.सौ.मेहजबिन सय्यद यांनी महिला सबलीकरण या विषयावर बोध व्याख्यान दिले. रक्तदान शिबीर- दि.०१ जून २०२२ रोजी अर्पन रक्तपेढी संगमनेर व राष्ट्रिय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने रक्तदान शिबीर पार पडले.या शिबीरात ६२ बॅग मतदान झाले.

६) दि. २४ सप्टेंबर २०२१ राष्ट्रीय सेवा योजना दिन साजरा करण्यात आला. त्या निमित्ताने प्रा.सोपानराव साळवे इंग्रजी विभाग प्रमुख यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते.

७) विशेष शिबीर :

महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष श्रम शिबीर संस्कार शिबीर दि.२३-०२-२०२२ ते ०१-०३-२०२२ या कालावधित तालुक्यातील मौजे-तांभोळ या ठीकाणी आयोजित करण्यात आले. या शिबीरात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या १२५ स्वयंसेवकांनी सहभाग घेतला.शिबिर कालावधित ग्रामस्वच्छता, वृक्षारोपन, शोषखड्डे, वनराई बंधारा,सांडपाण्याचे व्यवस्थापन इ.श्रमाची कामे करण्यात आली.त्याच बरोबर साक्षरता, व्यसनमुक्ती,

हुंडाबंदी, बेटी बचाव, अंधश्रध्दा निमुर्लन याबाबत जागृती करणारे उपक्रम राबविण्यात आले. तसेच शिबिर कालावधित नामवंत व्याख्यानासाठी विविध विषयांवरती व्याख्याने आयोजित करण्यात आली. दोन लाख रूपये किमतीची कामे करण्यात आली. मा.जे.डी.आंबरे पाटील यांचे अध्यक्षतेखाली शिबिराचे उद्घाटन झाले व मा.श्री.मधुकरराव सोनवणे व मा.श्री.यशवंतराव आभाळे यांच्या अध्यक्षतेखाली शिबिराचा समारोप झाला. या शिबिराच्या यशस्वीतेसाठी मा.प्राचार्य, उपप्राचार्य, कार्यक्रम अधिकारी, प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी सर्व स्वयंसेवक, समस्त गामस्थ तांभोळ यांचे विशेष सहकार्य लाभले.

विद्यार्थी विकास मंडळ

विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगिन विकासासाठी महाविद्यालयात विदयार्थी विकास मंडळाची स्थापना करण्यात येते. या मंडळाचे कायम सदस्य महाविद्यालयाचे प्राचार्य.डॉ.भास्कर शेळके, उपप्राचार्य प्रा.डॉ.संजय ताकटे, संस्थेचे सचिव मा.श्री.यशवंत आभाळे, विदयार्थी विकास मंडळाचे अध्यक्ष प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड, सदस्य प्रा.डॉ.सौ.रंजना कदम, प्रा.डॉ.व्ही.जी.कोटकर, प्रा.के.एस.गुंजाळ यांची नियुक्ति केली असून या कामास सर्वांची मदत होत आहे.

तक्रार निवारण कक्ष स्थापना

अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविदयालय अकोले, महाविदयालयात शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ या वर्षासाठी विद्यार्थ्यांसाठी तक्रार निवारण कक्षाची विदयापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमानुसार स्थापना करण्यात आली असून तक्रार निवारण कक्षातील सदस्य प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके, विदयार्थी विकास अधिकारी प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड, वरिष्ठ प्राध्यापिका सदस्य डॉ.रंजना कदम,वरिष्ठ सहायक प्रा.सदस्य भाऊसाहेब भांगरे, वरिष्ठ सहायक प्राध्यापिका सदस्य डॉ.महेजबीन सय्यद हे विदयार्थी तक्रार निवारण करण्याऊचे काम पाहत आहेत.

विद्यार्थी विकास कक्ष स्थापना

महाविदयालयीन विदयार्थ्यांच्या सर्वांगिण विकासासाठी महाविदयालयात विदयापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमानुसार दि.२६/१०/२०२१ रोजी विदयार्थी विकास कक्षाची स्थापना करण्यात आली असून या कक्षाचे अध्यक्ष उपप्राचार्य प्रा.डॉ.संजय ताकटे, शिक्षक प्रतिनिधी प्रा.डॉ.व्ही.जी.कोटकर, शिक्षक महिला प्रतिनिधी डॉ.महेजबीन सय्यद, सामाजिक कार्यकर्ता संदिप कडलग, समुपदेशक प्रतिनिधी सौ.मंगला हांडे, विदयार्थी परिषद अध्यक्ष, सचिव, महिला प्रतिनिधी हे सर्व या कक्षात कार्यरत आहेत.

समान संधी कक्ष स्थापना

दिनांक २६/१०/२०२१ रोजी महाविदयालयात शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थ्यांच्या हितासाठी समान संधी कक्षाची स्थापना करण्यात आली. समान संधी कक्षाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.भास्कर शेळके, कार्यक्रम प्रतिनिधी सिताराम बगाड, विदयार्थी कल्याण अधिकारी प्रा.डॉ. साहेबराव गायकवाड, शिक्षक प्रतिनिधी डॉ. यासीन सय्यद, शिक्षक महिला प्रतिनिधी डॉ. महेजबीन सय्यद, तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. तुकाराम रोंगटे, सामाजिक कार्यकर्ता श्री.विकास नवले, विदयार्थी प्रतिनिधी प्रसाद पांडे, आरती कोटकर पालक प्रतिनिधी श्री. यशवंत आभाळे, श्री.राजेंद्र डावरे यांची नियुक्ति करुण या कामास सर्वांचे सहकार्य लाभते.

निर्भय कन्या अभियान

महाविदयालयीन विद्यार्थ्यांनी मुक्त व निर्भय व्हाव्यात शारीरीक व मानसिक निर्भयता निर्माण व्हावी यासाठी महाविदयालयात मुलींसाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यासाठी एक कमेटी स्थापन करण्यात आली. या कमिटीचे अध्यक्ष प्रा. डॉ. सौ. सय्यद एम. डी., सदस्य डॉ. सौ. आर. एम. कदम, सौ. एस. व्ही. गुंजाळ, प्रा. सौ. व्ही. यु. काकड, प्रा. सौ. एस. पी. गोडगे, प्रा. सौ. जे. एस. शिंदे यांची नियुक्ति करण्यात आली.

कमवा व शिका योजना

महाविदयालयीन गरीब व गरजू विद्यार्थ्यांसाठी कमवा व शिका योजना राबविली जाते. या योजनेतून विद्यार्थ्यांना आर्थिक लाभ तर होतोच, परंतु

स्वावलंबी होण्यास मदत ही होते. कमवा व शिका योजनेचे अध्यक्ष प्रा. बी. पी. खताळ, सदस्य प्रा. डॉ. व्हि. एस. भगत, प्रा. डॉ. डी. एस. हाडुळे, प्रा. जी. एस. पुंडे, प्रा. आर. वाघमारे काम पाहत आहे.

आपत्ती व्यवस्थापन कक्ष

महाविदयालयात विद्यार्थ्यांना अतिवृष्टी, पूर व आग स्व:रक्षण आणि प्रथमोपचार, अपघात प्रथमोपचार आग विझविण्याच्या उपकरणांचा वापर प्रशिक्षण देण्यातसाठी आपत्ती व व्यवस्थापन कक्षाची स्थापना केली असून या कक्षाचे प्रमुख प्रा.डॉ.यासीन सय्यद आहेत.

सोमवार दिनांक ०२/०८/२०२१ रोजी सकाळी ८.४५ वाजता महाविदयालयात वरिष्ठ महाविदयालयीन प्राध्यापक, कार्यालयीन कर्मचारी यांचे समवेत 'आजादी का अमृत महोत्सव' निमित्ता राष्ट्र गान कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. प्राध्यापक, कर्मचारी व एन.एस.एस. चे विदयार्थी या राष्ट्रीय कार्यक्रमात सहभागी झाले.

दि. २० ऑगस्ट २०२१ 'सदभावना दिवस' कोविड - १९ च्या पार्श्वमभूमीवर विदयार्थ्यांसमवेत साजरा न करता कार्यालयीन कर्मचा-यांना सामाजिक ऐक्य व सदभावनेचे महत्व पटवून दिले.

दि. २९/०९/२०२१ रोजी विदयापीठाच्या आदेशानुसार 'आजादी का अमृत महोत्सव' या उपक्रमाच्या अधिकृत लोगोचा महाविद्यालयाच्या सोशल मिडीयावर वापर करण्यात आला.

दि. २२/१०/२०२१ रोजी विश्वाविदयालय अनुदान आयोग, नवी दिल्लीत यांच्या पत्रानुसार 'आजादी का अमृत महोत्सरव' या उपक्रमाच्याा अंतर्गत 'wareness programs to -void the use of Single use plastics' महाविदयालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती निर्माण व्हावी म्हणून विदयार्थी व्हाटस् ॲप ग्रुपवर मार्गदर्शन करण्यात आले.

२ ऑक्टोबर म.गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती निमित्त महाविद्यालयात ९.३० वा. अभिवादन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. संस्थेचे सचिव मा.श्री.यशवंतराव आभाळे, प्रा.डॉ.भास्कर शेळके, उपप्राचार्य प्रा.डॉ.संजय ताकटे, प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड यांनी पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले.

दि.२७/१०/२०२१ रोजी 'मिशन युवा स्वाथ्य' अभियानांतर्गत महाविदयालयीन प्राध्यापक, कार्यालयीन कर्मचारी व विद्यार्थ्यांमध्ये कोविड-१९ लसीकरणाचे महत्व व प्राध्यापक, कर्मचा-यांसाठी लसीकरणाचे आयोजन महाविदयालयात करण्यात आले तसेच २६/११/२०२१ रोजी संविधान दिन साजरा करून शहीद जवानांना मानवंदना पुष्पचक्र अर्पण करण्यात आले.

दिनांक ०३/१२/२०२१ रोजी जागतिक दिव्यांग दिनानिमित्ताने महाविदयालयीन दोन दिव्यांग विदयार्थी व तीन दिव्यांग विदयार्थीनींचा प्राचार्य, विदयार्थी विकास मंडळाचे अध्यक्ष यांचे हस्ते पुष्प गुच्छ देऊन सम्मानन करण्यात आला.

दिनांक १४/१२/२०२१ ते १८/१२/२०२१ महाविदयालयीन विद्यार्थ्यांसाठी कोविड - १९ लसीकरण मोहिमेचे आयोजन करण्यात आले व मोठया प्रमाणात लसीकरण करण्यात यश मिळाले. दिनांक १८/१२/२०२१ रोजी 'अल्पसंख्यांक हक्क दिवस' एम.ए. राज्यशास्त्र विभाग विदयार्थ्यांसमवेत साजरा करण्यात आला. राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.यासीन सय्यद यांचे व्याख्यान आयोजित केले गेले व अल्पसंख्यांकांना आपले हक्क व कर्तव्याची माहिती देण्यात आली.

महाविदयालयामध्ये मंगळवार दि.२५/०१/२०२२ रोजी 'राष्ट्रीय मतदार दिन' सकाळी ११.०० वाजता साजरा करण्यात आला. राष्ट्रीय दिनाचे औचित्य साधून या दिवशी सर्व मतदारांना लोकशाहीवर निष्ठा ठेवण्यापसाठी शपथ दिली. या कार्यक्रमामध्ये महाविदयालयातील सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी तसेच तालुक्यातील तहसिल कार्यालयातील कर्मचारी सहभागी झाले होते. या निमित्ताने निबंध स्पर्धा, पोस्टर स्पर्धा, लोकशाहीवर निष्ठा ठेवण्यासाठी मतदारांना शपथ, मतदारांमध्ये मतदानाविषयी जन-जागृतीवर व्याख्याने आयोजित केली गेली. शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व तहसिलदार कार्यालयातील प्रशासकीय कर्मचारी उपस्थित होते.

भारतरत्न गानसम्राज्ञी लता मंगेशकर यांचे रविवार दिनांक ०६/०२/२०२२ रोजी दुखद निधन झाले. या महान गायिकेला श्रध्दांजली वाहण्यासाठी मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण महाराष्ट्र यांच्या उपस्थितीत दिनांक १०/०२/२०२२ रोजी सकाळी

११.०० वाजता रुईया महाविदयालय, मुंबई येथे अभिवादन सभेसाठी महाविदयालय शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व उच्च शिक्षण घेणारे विदयार्थी भ्रमणध्वणीवर युटयुब माध्यमातून अभिवादन सभेत सहभागी झाले.

कविवर्य वि. वा. शिरवाडकर 'कुसुमाग्रज' यांचा २७ फेब्रुवारी हा जन्मदिन 'मराठी भाषा गौरव दिन' म्हणून महाविदयालयात साजरा करण्यात आला. दिनांक २७/०२/२०२२ रोजी सकाळी ९.०० वा. महाविदयालयात मराठी भाषा विभागातर्फे कथाकथन, काव्यकवाचन, नृत्य, एकपात्री नाटक व विदयार्थ्यांचे मराठी भाषेचे महत्व या विषयांवर भाषणे झाली. या कार्यक्रमात प्राचार्य, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विदयार्थी मोठया संख्येने सहभागी झाले.

'निर्भय कन्या् अभियान'

दिनांक २८/०२/२०२२ रोजी सकाळी ११.०० वा. महाविदयालयात 'निर्भय कन्या् अभियान' योजने अंतर्गत फक्त महाविदयालयीन विदयार्थी यांचेसाठी स्त्री स्व:संरक्षण कायदा, शारीरीक दुर्बलता व स्वास्थ्य, आरोग्यय या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले गेले.या कार्यक्रमा त महाविदयालयीन प्राध्यापिका व विदयार्थीनींनी सहभाग घेतला. शासन निर्देशानुसर दिनांक ०९/०४/२०२२ रोजी सकाळी ठिक ९.३० वाजता महाविदयालयातील वनस्पती गार्डन मध्ये पावसाचे पडणारे पाणी जमीनीत जिरावे म्हणून एकूण सोळा विदयार्थ्यांच्या श्रमदानातून चर खोदण्यात आले व 'पाणी आडवा, पाणी जिरवा' या संकल्पनेनुसार पाण्याचे महत्व विद्यार्थ्यांना पटवून दिले. 'जल शक्ति अभियान' या कार्यक्रमात कार्यक्रम अधिकारी, विदयार्थी व विदयार्थीनींचा सहभाग लाभला.

दिनांक ११/०४/२०२२ रोजी सकाळी ठिक ९.०० वा. म.फुले जयंती साजरी करण्यात आली. संस्थेचे सचिव मा.श्री. यशवंत आभाळे, मा.प्राचार्य डॉ. भास्कर शेळके, विदयार्थी विकास मंडळ अधिकारी प्रा.डॉ.साहेबराव गायकवाड, सहकारी प्राध्यापक यांच्या उपस्थितीत म.फुले यांचे प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करुण अभिवादन करण्यात आले.

वनस्पती शास्त्र विभाग

सन २०२१-२०२२ या शैक्षणिक वर्षात वनस्पतीशास्त्र विभागामार्फत महाविद्यालयातील प्रथम, द्वितीय, तृतीय वर्ष विज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांसाठी विविध प्रकारचे शैक्षणिक उपक्रम राबविण्यात आले होते. आमच्या विभागातील सर्व प्राध्यापकांनी वेगवेगळ्या शैक्षणिक उपक्रमांमध्ये सक्रीय सहभाग नोंदविला होता. तसेच आमच्या विभागातील सर्व सहकारी यांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले.

१) दि. २९ जून २०२१ ते ३० जून २०२१ या कालावधीमध्ये प्रा. डॉ. आर. के. वाघमारे यांनी एस. एम. बी. एस. टी. महाविद्यालय, संगमनेर मार्फत आयोजित आंतरराष्ट्रीय वेबिणार पूर्ण केला.

२) दि. २८ जुलै २०२१ ते ३० जुलै २०२१ या कालावधीत प्रा.डॉ. आर.के वाघमारे व प्रा. एस. पी. गोडगे यांनी आपल्या महाविद्यालय मार्फत आयोजित फ्याकल्टी डेव्हलपमेंट प्रोग्राम पूर्ण केला.

३) दि.०३ /०९/२०२१ रोजी प्रा. डॉ. आर. के. वाघमारे यांनी प्राध्यापक रामकृष्ण मोरे कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय आकुर्डी पुणे यांचे मार्फत आयोजित TYBSc Botany अभ्यासक्रमासंदर्भात Online कार्यशाळेत सहभाग घेतला.

४) दि. १५/११/२०२१ ते २९/११/२०२१ या कालावधीमध्ये प्रा. डॉ. आर. के. वाघमारे यांनी H.R.D.C. Dr. Babasaheb -mbedkar Marathwada University -urangabad यांचे मार्फत आयोजित Online Refresher Course पूर्ण केला.

५) दि. ६ डिसेंबर २०२१ ते ७ डिसेंबर २०२१ या कालावधीमध्ये प्रा.डॉ. आर.के.वाघमारे यांनी आपले महाविद्यालय व ISRO यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित Certificate Course पूर्ण केला.

६) दि. १४ डिसेंबर २०२१ ते १६ डिसेंबर २०२१ या कालावधीमध्ये प्रा. डॉ. आर. के. वाघमारे यांनी I.I.S.E.R.Pune यांचे मार्फत आयोजित M.S.Deed Level-1 Online कार्यशाळा पूर्ण

केली.

७) दि. २५ फेब्रुवारी २०२२ रोजी प्रा.एस.पी.गोडगे यांनी संत रामदास कला ,वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय घनसवांगी जालना मार्फत आयोजित राष्ट्रीय परिषदेत सहभाग घेतला.

८) दि. १६ मार्च २०२२ ते १७ मार्च २०२२ या कालावधीमध्ये प्रा. डॉ. आर. के. वाघमारे यांनी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे येथे आयोजित खपपेषर्शीं - २०२२ मध्ये सहभाग घेतला.

९) दि.१० मे२०२२ रोजी प्रा. डॉ. आर. के. वाघमारे आणि प्रा. एस. पी. गोडगे यांनी TYBSc Botany Practical संदर्भात अहमदनगर महाविद्यालय अहमदनगर मार्फत आयोजित कार्याशाले मध्ये सहभाग घेतला.

१०) "Traning and Proccesing of Wild Forest Plant" या विषयावर २१ दिवसांचा Online Certificate Course घेण्यात आला.

११)TYBSc Botany विद्यार्थ्यांसाठी सेमिस्टर ५ करिता Medicinal Botany पेपरचे टेक्स्ट बुक प्रा.डॉ. आर.के.वाघमारे यांनी इतर लेखकां सोबत पूर्ण केले व निराली प्रकाशन मार्फत प्रकाशित करण्यात आले .

वाईन टेक्नोलॉजी विभाग

वाईन टेक्नोलॉजी हा एक व्यावसाईक अभ्यासक्रम असल्यामुळे आमच्या विभागातील सर्व प्राध्यापक विद्यार्थ्यांना वाईन टेक्नोलॉजी विषय बाबत आवश्यक ते सर्व प्रशिक्षण देतात. तसेच विभाग मार्फत विद्यार्थ्यांना वेगवेगळ्या रेसर्च सेंटर मध्ये पाठवले जाते. सन २०२१-२०२२ या शैक्षणिक वर्षात वाईन टेक्नोलॉजी विभागामार्फत विविध प्रकारचे शैक्षणिक उपक्रम राबविण्यात आले होते. आमच्या विभागातील प्राध्यापकांनी वेगवेगळ्या शैक्षणिक उपक्रमांमध्ये सक्रीय सहभाग नोंदविला होता. तसेच आमच्या विभागातील सर्व सहकारी यांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले.

१) प्रथम , द्वितीय, तृतीय वर्ष वाईन टेक्नोलॉजी विद्यार्थ्यांसाठी "Red Wine Making" या विषयावर २१ दिवसांचा जपश्रळपश उर्शीिंळषळलरींश र्उेीीश घेण्यात आला.

२) दि. ६ डिसेंबर २०२१ ते ७ डिसेंबर २०२१ या कालावधीमध्ये प्रा. ए.एस.कडाळे यांनी आपले महाविद्यालय व ISRO यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित Certificate Course पूर्ण केला.

३) दि. ५ एप्रिल २०२२ ते ७ एप्रिल २०२२ या कालावधीमध्ये प्रा. ए.एस.कडाळे यांनी D Y Patil Deemed University Pune आयोजित आंतरराष्ट्रीय परिषदेत सहभाग घेतला .

नालंदा स्पर्धा परीक्षा अभ्यासकेंद्र

महाराष्ट्र राज्य उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यता केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने युवकांसाठीआयोजित 'करिअरकट्टा' हा उपक्रम केंद्रामार्फत महाविद्यालयात राबविला जातो. विद्यार्थ्यांना करिअरच्या विविध संधींची माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी, त्यातून योग्य व आवडीचे करिअर निवडण्यासाठी, निवडलेल्या करिअरबाबत मार्गदर्शन करण्यासाठी या उपक्रमांतर्गत आयोजित विविध कार्यक्रमांमध्ये व अभियानांमध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणावर सहभाग नोंदवतात. याचे फलस्वरूप महाविद्यालयास शैक्षणिक वर्ष २०२१- २२ साठीचा पुणे विभागांतर्गत उत्कृष्ट महाविद्यालय: द्वितीय पुरस्कार प्राप्त झाला. तसेच करिअरकट्टा उपक्रमाचे महाविद्यालयीन समन्वयक संदेश कासार हे या उपक्रमाचे अहमदनगर जिल्हा समन्वयक म्हणूनही काम पाहतात. त्यांनाही राज्यस्तरीय उत्कृष्ट जिल्हा समन्वयक पुरस्कार प्राप्त झाला.

मराठी विभाग

१) सावित्रीबाई फुले जयंती

अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालयात मराठी विभागांतर्गत दि.३ जानेवारी २०२२ रोजी सावित्रीबाई फुले जयंती महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमासाठी सर्व विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. यामुळे विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव मिळाला.

मराठी राजभाषा संवर्धन पंधरवडा :

मराठी विभागांतर्गत मराठी राजभाषा संवर्धन पंधरवडा १४ जानेवारी ते २८ जानेवारी या कालावधीत साजरा करण्यात आला. मराठी भाषेचे वैभव जपण्यासाठी तिचे संवर्धन करण्यासाठी महाविद्यालयात विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

१.दि.१४ जानेवारी-काव्यवाचन
२.दि.१८ जानेवारी-पथनाट्य
३.दि.१९जानेवारी -कथाकथनक
४.दि.२७जानेवारी-निबंध लेखन
५.दि.२८जानेवारी-चारोळी स्पर्धा

वरीलप्रमाणे कार्यक्रमांचे नियोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य. डॉ.भास्कर शेळके, मराठी विभाग प्रमुख डॉ.रंजना कदम, डॉ.सुनिल घनकुटे, डॉ.विजय काळे, प्रा.कोमल गडाख यांनी परिश्रम घेतले व विद्यार्थ्यांनी ही उत्स्फुर्त प्रतिसाद दिला.

राष्ट्रीय ई- चर्चासत्र :

महाविद्यालय, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठअभ्यास केंद्र तसेच विवेकानंद कला, सरदार दलीपसिंग वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद, भाषा, साहित्य, संस्कृती व संशोधन परिषद औरंगाबाद, श्री पंढरीनाथ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पोखरी, ता. आंबेगाव, जि.पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक ०६ ऑगस्ट २०२१ रोजी तिफनचे मराठी नियतकालिकांमध्ये योगदान या विषयावर चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले होते. या चर्चासत्राचे प्रमुख पाहुणे म्हणून संस्थेचे अध्यक्ष मा. जे. डी. आंबरे पाटील लाभले. या चर्चासत्राचे उद्घाटन मा. डॉ.सर्जेराव जिगे, बीजभाषक डॉ.शिवाजी हुसे, व्याख्याता म्हणून प्रा. डॉ. दत्तात्रेय डुंबरे, प्रा. डॉ. ताहेर पठाण, प्रा. डॉ. कैलास अंबुरे हे लाभले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य मा. डॉ.भास्कर शेळके सर म्हणून लाभले.

मराठी भाषा गौरव दिन :

अगस्ती कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले व ॲड. एम. एन. देशमुख कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, राजूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने २८/०२/२०२२ रोजी मराठी राजभाषा गौरव दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे व व्याख्याते म्हणून ग्रामीण साहित्यिक व लेखक प्रा. डॉ. बाबुराव उपाध्ये सरांचे ऑनलाईन व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. सदर व्याख्यानाचा लाभ राजूर व अकोले महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी घेतला.

वैयक्तिक कामगिरी

प्रा. डॉ. रंजना मधुकर कदम :

अ.'भाषिक कौशल्य विकास' या ई- पुस्तकाचे प्रकाशन प्रसिद्ध साहित्यिक संजय कळमकर यांच्या हस्ते प्रकाशन करण्यात आले.

ब. संशोधन पेपर -
१ कैलास दौंड विशेषांक
२ सत्यशोधक समाजाचे रचनाबंध
३ वामनदादा कर्डक
४ संत एकनाथांची भारुडे

क. व्याख्याने :

१ पीएच.डी. च्या विद्यार्थांना - बोली भाषांचे संशोधन या विषयावर तज्ज्ञ व्यक्ती म्हणून मार्गदर्शन - पेमराज सारडा महाविद्यालय, पीएच.डी सेंटर

ड. विद्यार्थ्यांसाठी केलेले काम
१ पथनाट्य - आजच्या तरुणाच्या प्रश्नांना जबाबदार कोण
२ एकपात्री प्रयोग
३ कथाकथन
४ काव्यवाचन
५ भाषण

प्रा.संदेश कासार :

महाराष्ट्र राज्य उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यता केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'करिअर कट्टा' या उपक्रमाचे अहमदनगर 'जिल्हा समन्वयक' म्हणून निवड.

महाराष्ट्र शासन उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यता केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'करिअर कट्टा' या उपक्रमाअंतर्गत 'राज्यस्तरीय उत्कृष्ट जिल्हा समन्वयक पुरस्कार' दि. १७ मे २०२२ रोजी महाराष्ट्र राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री ना. उदय सामंत यांच्या हस्ते नाशिक येथे प्राप्त झाला.

सेवानिवृत्त कर्मचारी यादी

वरिष्ठ महाविद्यालय

प्रा.डॉ.ए.पी.झांबरे दि.३१/०५/२०२१

कनिष्ठ महाविद्यालय

प्रा.डी.एम.चौधरी दि.३०/०६/२०२१

प्रा.एस.व्ही.राक्षे दि.२८/०२/२०२२

प्रशासकीय कर्मचारी

श्री.सी.आर.ढवळे (प्रबंधक) दि.३१/०५/२०२१

श्री.के.एल.साबळे (वरिष्ठ लिपिक) दि.३१/०५/२०२१

श्री.आर.आर.इपकल (कनिष्ठ लिपिक) दि.२७/०५/२०२१

श्री.डी.व्ही.आरोटे (ग्रंथालय लिपिक) दि.३१/१०/२०२१

SENIOR COLLEGE - TEACHING STAFF (Grant)

Mobile Number List

Sr.No.	Teacher Name	Designation	Subject	Mobile No.
1	DR. SHELKE BHASKAR TRIMBAK	Principal	Marathi	9890686521
2	DR. BHAGAT VIJAY SHIVAJI	Professor	Geography	9860932949
3	DR. JADHAV KIRAN SAMPATRAO	Professor	History	9890814748
4	DR. DATIR ASHOK MARUTI	Professor	Physics	9420945628
5	DR. TAKATE SANJAY BALARAM	Asso. Prof.	Chemistry	9423463734
6	PROF. MEHETRE BALASAHEB DHONDIRAM	Asso. Prof.	Maths	9423467464
7	PROF. BHANGARE BHAUSAHEB KISAN	Asso. Prof.	Botany	9225148808
8	PROF. BANAIT MAHENDRA DATTATRAYA	Asso. Prof.	Chemistry	9423164551
9	DR. SONAWANE SAMPAT MADHAV	Asso. Prof.	Chemistry	9423388556
10	DR. KHEMNAR SHIVAJI BHAGWAN	Asso. Prof.	Geography	9011170585
11	DR. GAIKWAD SAHEBRAO SUKDEO	Asst.Prof.	Hindi	9423388442
12	DR. SAYYAD YASINBHAI GULABBHAI	Asst. Prof.	Politics	9423387997
13	PROF. SALVE SOPAN VISHNU	Asst. Prof.	English	8888668094
14	DR. WAGHMARE RAHUL KISAN	Asst. Prof.	Botany	9604130113
15	PROF. PALANDE SACHIN ANTON	Asst. Prof.	Commerce	8888981228
16	DR. KADAM RANJANA MADHUKAR	Asst. Prof.	Marathi	9890358170
17	DR. SHEDGE VIJAY SOPANRAO	Asst. Prof.	Philosophy	9881926185
18	DR. BHOSALE RAHUL RAJAN	Dir. Phy. Edu	Phy. Edu.	9822447377
19	PROF. BACHHAV PRADEEP JIBHAU	Librarian	Library	9665229998
20	DR. SAYYAD MAHEJABIN DILDAR	Asst. Prof.	Commerce	9270633998
21	DR. WAWALE SURINDAR GOPALRAO	Asst. Prof.	Geography	8055201400
22	DR. KOTKAR VISHWANATH GAJANAN	Asst.Prof.	Economics	9604669317
23	PROF.SHETE DEVDATTA DHONDIRAM	Asst. Prof.	Commerce	9657003277
24	DR. MOHATE SUNIL SAKHAHARI	Asst.Prof.	Economics	9370259895
25	DR. HADULE DHANRAJ SUBHASH	Asst. Prof.	Philosophy	9595664175
26	PROF. IDE GORAKH BHORU	Asst. Prof.	Hindi	9763212549
27	PROF. NAIKWADI PANKAJ HARIBHAU	Asst. Prof.	Chemistry	9403598115
28	PROF. KASAR SANDESH DASHRATH	Asst. Prof.	Chemistry	9404696296
29	PROF. PANCHAM RAHUL VIJAY	Asst. Prof.	English	7083083620
30	PROF. MALI PREMKUMAR RAMCHANDRA	Asst. Prof.	Chemistry	8308990954
31	PROF. MUTHE SURESH GANPAT	Asst. Prof.	Chemistry	9921431384
32	PROF. GUNJAL SUREKHA VILAS	Asst. Prof.	Zoology	9921274721
33	PROF. CHAVAN SUSHIL SHIVAJI	Asst. Prof.	Physics	7387875351
34	PROF. DESHMUKH DEEPAK DAGADU	Asst. Prof.	Physics	7414988377
35	PROF. HANDE MANGAL KISAN	Asst. Prof.	Commerce	9423467120

SENIOR COLLEGE - TEACHING STAFF (Non-Grant)

Sr.No.	Teacher Name	Mobile No.	Name	Mobile No
1	PROF. KHATAL BHANUDAS PANDURANG	Asst. Prof.	Defence	9922665430
2	DR. GHANKUTE SUNIL GANPAT	Asst. Prof.	Marathi	9763168129
3	DR. KALE VIJAY BALASAHEB	Asst. Prof.	Marathi	9922618240
4	PROF. BHANGARE VILAS KASHINATH	Asst. Prof.	Commerce	9767130664
5	PROF. SHETE SONALI SANTU	Asst. Prof.	Wine Tech.	9767792015
6	PROF. GODAGE SHITAL PANDURANG	Asst. Prof.	Botany	8975477762
7	PROF. SHAIKH SALIM NISAR	Asst. Prof.	English	9762438668
8	PROF. BHANGARE GANESH SHIVNATH	Asst. Prof.	Commerce	9970039572
9	PROF. GADAKH KOMAL CHANGDEO	Asst. Prof.	Hindi	9011714379
10	PROF. BANGAL SADHANA MADHAV	Asst. Prof.	Chemistry	9404696295
11	PROF. WAKCHAURE ARUN LAHANU	Asst. Prof.	Chemistry	7798095087
12	PROF. KOTKAR SUJATA BHAUSAHEB	Asst. Prof.	Geography	7350762990
13	PROF. NAIKWADI MANISHA BHAUSAHEB	Asst. Prof.	Geography	9552320315
14	PROF. PUNDE GANESH SHIVAJI	Asst. Prof.	Geography	9970860833
15	PROF. WAGHMARE DATTATRAYA RAMNATH	Asst. Prof.	Geography	9881599848
16	PROF. DORGE SUJATA KARBHARI	Asst. Prof.	Geography	9503419331
17	PROF. MADHE SHANTARAM GANGARAM	Asst.Prof.	Political Science	9657628878
18	PROF. GAWANDE SANTOSH DEVRAM	Asst. Prof.	Hindi	9881543603
19	PROF. AWARI RAMACHANDRA SURESH	Asst. Prof.	Political Science	9420794448
20	PROF. KAKAD VARSHA UDAY	Asst. Prof.	Political Science	9404248074
21	PROF. ZINE ANIL BHAUSAHEB	Asst. Prof.	Hindi	8605498466
22	PROF. VAIDYA PUNAM REVNATH	Asst. Prof.	Commerce	8888683775
23	PROF. DESHMUKH UJWALA MADHUKAR	Asst. Prof.	Commerce	9011009411
24	PROF. AROTE KALYANI CHANDRABHAN	Asst. Prof.	Botany	7743832577
25	DR. GADAKH DIPALI KAILAS	Asst. Prof.	Hindi	9011714379
26	PROF. SHINDE JYOTI SUHAS	Asst. Prof.	Chemistry	9529574368
27	PROF. GUNJAL KIRTI RAMESH	Asst. Prof.	Zoology	9421934810
28	PROF. PUNDE SONALI SAYAJI	Asst. Prof.	Political Science	7378378444
29	PROF.KANADE KOMAL G.	Asst. Prof.	Wine Tech.	9156891511
30	PROF.PAPAL DEEPAK LAHANU	Asst. Prof.	Wine Tech.	9767232380
31	PROF.KADALE ANIL SUBHASH	Asst. Prof.	Wine Tech.	9637821094
32	PROF.GAWANDE VIKRANT R.	Asst. Prof.	Wine Tech.	8999892474
33	PROF. TALAPLE ANIL RAMCHANDRA	Asst. Prof.	Political Science	9689668512
34	PROF. HASE VISHAL ASHOK	Asst. Prof.	Political Science	9689596657
35	PROF. SMT. SONWANE RUPALI SANJAY	Asst. Prof.	Physics	9766288372
36	PROF.ZOLEKAR RUSHIKESH RAGHUNATH	Asst. Prof.	Physics	9834951832
38	PROF.KARPE RAVINDRA KARBHARI	Asst. Prof.	Wine Tech.	7709813629

SENIOR COLLEGE - IT Dept.

Teacher Staff (Non-Grant)

Sr.No.	Teacher Name	Mobile No.	Name
1	AMBRE KIRAN KAILAS	Asst.Prof.	9373893422
2	DESHMUKH RAMESH SAMPATRAO	Asst. Prof.	9689138128
3	GUNJAL KASHINATH SOMNATH	Asst. Prof.	9881262324
4	KHATIK DATTATRAY RAMKISAN	Asst. Prof.	9405001068
5	PATHAN ASHPAK KANKAR	Asst. Prof.	9096813718
6	SHELKE DINESH GANPAT	Asst. Prof.	9881599861
7	TAMBE MINAKSHI VASANT	Asst. Prof.	8806568523
8	THORAT MANISHA DNYANESHWAR	Asst. Prof.	9763768442
9	VAIDYA SUPRIYA SANJAY	Asst. Prof.	7083708117
10	DESHUKH YOGESH APPASAHEB	Asst. Prof.	9921292414
11	PROF. JADHAV SNEHAL VASANT	Asst. Prof.	8080367095
12	PROF. SMT. PUNDE ASHWINI RAMESH	Asst. Prof.	9665687042

JUNIOR COLLEGE - TEACHING STAFF (Grant)

Mobile Number List

Sr.No.	Name	Designation	Mobile No.
1	Prof. B.P. Shete	Asst. Teacher	9011125466
2	Prof. T.S. Jadhav	Asst. Teacher	9421584782
3	Prof. S.A. Landge	Asst. Teacher	9767333305
4	Prof. C.M. Dongre	Asst. Teacher	9420336422
5	Prof. V.V. Wakchaure	Asst. Teacher	9423467133
6	Prof. S.V. Rakshe	Asst. Teacher	9422051577
7	Prof. S.E. Malunjkar	Asst. Teacher	7588006140
8	Prof. B.M. Gorde	Asst. Teacher	9890755541
9	Prof. R.B. Karpe	Asst. Teacher	9921679077
10	Prof. S.G. Tikkal	Asst. Teacher	9158697769
11	Prof. R.P. Murtadak	Asst. Teacher	9922066284
12	Prof. V.K. Pawar	Asst. Teacher	9765604449
13	Prof. G.B. Deshmukh	Asst. Teacher	9850631465
14	Prof. S.D. Shinde	Asst. Teacher	9545858595
15	Prof. M.G.Ugale	Asst. Teacher	9595958495
16	Prof. S.B. Kale	Asst. Teacher	9423045149
17	Prof. G.D. Landge	Asst. Teacher	9850833012
18	Prof. Smt.M.P. Gholap	Asst. Teacher	9890713107
19	Prof.Dr. Nitin Arote	Asst. Teacher	7588006138
20	Prof. A.N. Dhiwar	Asst. Teacher	9405570326
21	Prof. S.S. Birajdar	Asst. Teacher	8308019371
22	Smt. N.B. Daphal	Asst. Teacher	7588026422
23	Prof. S.V. Chaskar	Asst. Teacher	9422810012
24	Prof. S.D. Ambre	Asst. Teacher	9623931713
25	Prof. P.R. Deshmukh	Asst. Teacher	9881890319
26	Prof.Smt. M.B. shinde	Asst. Teacher	7387106179
27	Prof. J.D. Aru	Asst. Teacher	9011894394
28	Prof. K.V. Jadhav	Asst. Teacher	8806548538
29	Prof. P.D. Barate	Asst. Teacher	9960464714
30	Prof. S.S. Sabale	Asst. Teacher	9822992268
31	Prof. R.B. Chavan	Asst. Teacher	9970018588
32	Prof. A.B. Deshmukh	Asst. Teacher	9552541581
33	Prof. R. B. Gaikwad	Asst. Teacher	9881998203
34	Prof. B. M. Jagadhani	Asst. Teacher	9822480075

JUNIOR COLLEGE - TEACHING STAFF
(20 % Grant & Non- Grant)

Sr.No.	Name	Designation	Mobile No.
1	Prof.S.E. Korde	Asst. Teacher	9881263139
2	Prof. G.D. Sabale	Asst. Teacher	8805727046
3	Prof. S.T. Dawkhar	Asst. Teacher	9960339976
4	Prof. R.M. Kanawade	Asst. Teacher	9767699767
5	Prof. V.N. Nimase	Asst. Teacher	9767865807
6	Prof. B. S. Jadhav	Asst. Teacher	9730443252
7	Prof. S.G. Bibave	Asst. Teacher	9922826767
8	Prof. Smt.A.C. Nawale	Asst. Teacher	9923606242
9	Prof. Smt.R.B. Daware	Asst. Teacher	942385649
10	Prof. Mrs. S.J. Nawale	Asst. Teacher	8275281455
11	Prof. Smt. Sabale S.S.	Asst. Teacher	9403775734
12	Prof. Smt. P.C. Pokharkar	Asst. Teacher	9921649021
13	Prof. A. R. Thube	Asst. Teacher	9730126454
14	Prof. S.M. Mahaddeo	Asst. Teacher	8888131578
15	Prof. A. B. Deshmukh	Asst. Teacher	9552541581
16	Prof. D. S. Khade	Asst. Teacher	7887413692
17	Prof. S. R. Borahade	Asst. Teacher	7263950190
18	Prof. S.N. Awari	Asst. Teacher	9767541524
19	Prof. D. B. Wakchaure	Asst. Teacher	9881396410
20	Prof. J. G. Dhokare	Asst. Teacher	9689153023
21	Prof. R. S. Landge	Asst. Teacher	9422675042

SENIOR COLLEGE - NON TEACHING STAFF (Grant)

Mobile Number List

Sr.No.	Name	Designation	Mobile No.
1	Shri. Bagad S.B.	Registrar	9423749932
2	Shri. Sayyad S.B.	Head Clerk	9730563434
3	Shri. Jadhav D.P.	Sr.Clerk	9860073865
4	Shri. Bhalerao B.L.	Lib. Clerk	9850021318
5	Shri.Ghule P.K.	Assi. Librarian	9922665633
6	Shri.Dhumal K.S	Sr.Clerk	9423442062
7	Shri.Sonawane H.T.	Jr. Clerk	9970018588
8	Shri. Mengal B.B.	Jr. Clerk	9673650203
9	Smt.Sahane A.D.	Jr. Stenographer	9689360050
10	Shri. Waman A.B.	Lab. Asst.	9881824057
11	Shri. Bhalerao K.D.	Lab. Asst.	9766177962
12	Shri. Naikwadi M.V	Lab. Asst.	8805927551
13	Shri. Phatangre S.B.	Jr.Clerk	9960314740
14	Shri. Jedgule L.V.	Jr. Clerk	7588403661
15	Shri.Kusalkar H.P	Lab. Asst.	9960086924
16	Shri. Bhangare T.P.	Lab. Att.	9822755838
17	Shri. Kathale S.S.	Lab. Att.	9403380745
18	Shri.Kadlag S.V.	Lab.Att.	9421596748
19	Shri. Sawant B.M.	Lab.Att.	9420847828
20	Smt. Bhujbal P.E.	Lib.Att.	9922741376
21	Shri. Pathave S.K.	Lab.Att.	9922303280
22	Shri. Bangal S.B.	Lab. Att.	9420638112
23	Shri.Hekare S.H.	Lib.Att.	9421603474
24	Shri.Patekar P.S.	Lib. Att.	9689519929
25	Shri. Kadam R.M	Lib.Att.	9880673314
26	Smt. Parad M.T.	Lab. Att.	9890673314
27	Smt.Shewale S.A.	Lab. Att.	7588475012
28	Shri.Auchite D.T.	Lib. Att.	9552299706
29	Smt. Pathave C.J.	Peon	8600579750
30	Shri. Wakchaure A. B.	Lab. Att.	8390511026

Non- Teacher Staff (Non-Grant)

Sr.No.	Name Of Teacher	Designation	Mobile No.
1	Shri. Dhumal U.R.	Jr.Clerk	9890475325
2	Shri. Shete B.D.	Jr.Clerk	7875038350
3	Shri. Naikwadi V. V.	Jr.Clerk	9762596930
4	Shri. Shenkar C.D.	Lab. Asst.	7350020625
5	Shri. Deshmukh S.S.	Jr.Clerk	8007003334
6	Shri. Chaudhari V.K.	Jr.Clerk	8080713194
7	Shri. Nehe K. V.	Jr.Clerk	9689757001
8	Shri. Dhumal Y.S.	Jr.Clerk	9623164006
9	Shri. Hase S.S.	Jr.Clerk	7028521638
10	Smt. I.S. Chaudhari	Hostel Ractor	7769847411
11	Shri. Phapale A.E.	Peon	9922839572
12	Shri. Auchite S.S.	Peon	9730025769
13	Shri. Wakchaure S.V.	Peon	9762824122
14	Shri. Darole V. S.	Peon	8626024178
15	Smt. GaikarA. D.	Peon	9975495724
16	Shri. Bule H. M.	Peon	9021677049
17	Shri. Kotkar P.B.	Security guard	7972288688
18	Shri. Halkunde B.B.	Security guard	7709155042
19	Shri. Pawar S. S.	Security guard	7040423010
20	Shri. Chaudhari S. B.	IT Dept.	7083238321
21	Shri. Wakchaure A. S.	Peon	9423388094

भावपूर्ण श्रध्दांजली!

सन २०२०-२१ या शैक्षणिक वर्षात जागतिक कीर्तिचे जे साहित्यिक,
शास्त्रज्ञ, अर्थतज्ज्ञ, विचारवंत, राजकीय व सामाजिक कार्यकर्ते,
शिक्षणतज्ज्ञ, शिक्षक, कलावंत, संस्थेवर प्रेम करणारे स्नेही,
हितचिंतक कालवश झाले, त्यांच्या आत्म्यास आमचे
विनम्र अभिवादन व भावपूर्ण श्रध्दांजली!

साहसे श्री प्रतिवसति !

अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले

ता. अकोले, जि. अहमदनगर (पिन ४२२६०१)

फोन नं. (०२४२४) २२१२४८, २२२७०२

Website : www.agasticollege.com

Email : acsakole2005@gmail.com

महाविद्यालयाची वैशिष्ट्ये :

- अठ्ठेचाळीस वर्षाची समृद्ध परंपरा
- नॅक मानांकन 'अ' दर्जा प्राप्त
- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ सर्वोत्कृष्ट संलग्न महाविद्यालय प्रथम पुरस्कार विजेते
- निर्मल महाविद्यालय पुरस्कार प्राप्त
- राष्ट्रीय सेवा योजना उत्कृष्ट एकक पुरस्कार प्राप्त
- पदव्युत्तर विभाग व पीएच. डी. मार्गदर्शन केंद्र
- संगणकीकृत सुसज्ज ग्रंथालय
- सुसज्ज ऑडिओ व्हीज्युअल हॉल
- सुसज्ज संगणक प्रयोगशाळा
- आर.डी.परेड, दिल्लीसाठी सातत्याने विद्यार्थी निवड
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ अभ्यासकेंद्र
- 'अगस्त्य' नियतकालिकास सातत्याने विद्यापीठ पुरस्कार
- सेवायोजन मार्गदर्शन व विद्यार्थी ग्राहक भांडार
- सर्व सोयींनी युक्त विद्यार्थी व विद्यार्थीनी वसतीगृह
- स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन व अभ्यास केंद्र
- ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया
- कमवा व शिका योजना
- राष्ट्रीय सेवा योजना
- राष्ट्रीय छात्र सेना